

# **VI. TABOR**

---

**Izseljenskega društva  
SLOVENIJA V SVETU**

---

*Ljubljana, 1999*



# UVODNIK

*»Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in na tujem«*, je naslov narodne problematike, o kateri smo razmišljali na letošnjem taboru. Globoka skrb slovenskih izseljencev in seveda našega društva je ohranjanje Slovenije v svetu.

Slovenci smo velik maloštevilni narod, ki pa je žal v mnogih slučajih zgubil svojo samozavest - tako individualno kot kolektivno.

Po Božjem načrtu smo se rodili kot Slovenci in tudi po Božjem načrtu bivamo v matični domovini ali izven slovenskih meja. Zavedajoč se dejstva: »Bodi to, kar si, sicer nisi nič«, opravljamo svoje dolžnosti. Če sem hvaležen za vse prejete dobrine, bom kot zaveden Slovenec doma ali izven meja skušal posredovati svojim potomcem in mlajšim generacijam to, kar sem prejel. Tega se zelo dobro zavedajo izseljenski učitelji in tudi slovenski duhovniki.

V pomoč smo jim izbrali to temo. Povabili smo slovenske izseljenske ustanove, ki se ukvarjajo s poučevanjem slovenščine, da nam povedo svoje potrebe, in na Filozofski fakulteti v Ljubljani Oddelek za slovenščino kot drugi oz. tuji jezik, da nam pove svoje ponudbe in rešitve.

Mnogo je pobud, mnogo je idej. Izseljensko društvo Slovenija v svetu si bo še naprej prizadevalo, da bo čim bolje opravljalo svoje poslanstvo. Izseljencem pa se priporočamo za nasvete.

Vsem, ki se ukvarjate s posredovanjem slovenske dediščine, pa spodbudno misel zamejskega pisatelja Alojzija Rebule, ki jo je na našem taboru citiral koroški prof. Miha Vrbinc: *»Kaj pomeni biti uspešen kot učitelj? Če si kot učitelj res ponudil vse, naredil vse, kar je bilo v tvojih močeh, potem si bil uspešen; kaj učenci s tvojo ponudbo naredijo, je pa njihova stvar«*.

V nas je, da se potrudimo in ponudimo najboljše.

*Pavlinka Korošec Kocmur*



# Vabilo

Vljudno Vas vabimo na

## VI. tabor Slovencev po svetu

v soboto, 19. junija 1999, v Zavodu sv. Stanislava,  
Štula 23, Ljubljana - Šentvid

### »Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu«

Vsakoletni TABOR je najpomembnejša prireditev Slovencev po svetu  
v samostojni Sloveniji

- ob 9. uri Koncelebrirana SV. MAŠA
- ob 10. uri OKROGLA MIZA Z AKADEMIJO  
z udeležbo učiteljev in zastopnikov slovenskih šol po svetu ter vodij  
tečajev za učenje slovenščine v Sloveniji, zamejstvu in tujini
- ob 13. uri KOSILO
- ob 15. uri KULTURNI PROGRAM

Nastop glasbene skupine s Koroške:  
Šmihelski kvintet iz Šmihela nad Pliberkom

Nastop gledališke skupine iz Štandreža, z enodejanko  
»*Jaz sem Berto*« Roberta Andersona

*Z vašo navzočnostjo boste prijateljsko in moralno podprli delo Slovencev na tujem*  
Vsi prisrčno vabljeni!

Izseljensko društvo SLOVENIJA V SVETU - Štula 23, 1210 Ljubljana - Šentvid, Slovenija  
Tel./fax: +386 61/152 1008  
e-mail: drustvo.svs@guest.arnes.si





## ***Iz homilije nadškofa dr. Alojzija Šuštarja***

Ta hiša, v kateri smo danes, je doživela mnogo lepih pa tudi težkih dni: klasična gimnazija knezoškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča, posest nemške okupatorske vojske, posest partizanov; sedaj pa spet gimnazija slovenske mladine in hiša, ki danes sprejema slovenske begunce in prijatelje.

Naši begunci so šli skozi mnoge težave, vendar so vztrajali v poštenju, v slovenski besedi in pesmi.

Kar nas posebno povezuje, je vera Slovencev v domovini in po svetu.

Ko sem kot ljubljanski nadškof obiskoval naše rojake po svetu, sem spoznal, koliko je vere v teh dobrih ljudeh...

Današnji evangelij nas uči, da ne moremo služiti Bogu in mamonu. Postavimo na prvo mesto Boga. Prosimo ga, da bi v življenju dosegli tisto, kar je volja Božja. Zaupanje imejmo tudi v Mater Božjo. Slovenci po svetu še posebno častite Marijo. Marija nam je pomagala in bo tudi v bodoče.

Naj bo trdna ta povezanost med Slovenci doma, zamejci in Slovenci po svetu.

# ***VI. TABOR SLOVENCEV PO SVETU***

## ***Pozdrav predsednika Izseljenskega društva Slovenija v svetu, g. Boštjana Kocmurja***

Izseljensko društvo Slovenija v svetu dopolnjuje letos osmo leto delovanja.

V ustavni listini leta 1992 smo zapisali, da bo društvo »vzdrževalo stike s slovenskimi izseljenci in njihovimi potomci ter pospeševalo sodelovanje z vsemi, ki se zavedajo svojega slovenstva, in da se bo zavzemalo za uveljavljanje njihovih pravic v Sloveniji«.

Društvo Slovenija v svetu skrbi za pošiljanje pomembnega šolskega gradiva študirajoči mladini po svetu, hkrati pa posveča vso skrb vračajočim se v Slovenijo - preskrbeli smo razna stanovanja, posredovali vse potrebne informacije ob preselitvi ter poiskali službo nekaterim Slovincem, ki so se nastanili v Sloveniji.

Med najpomembnejšimi dejavnostmi Izseljenskega društva Slovenija v svetu so:

- izdaja Kulturno-informativnega lista
- vsakoletna srečanja - Tabor ter
- vsakoletni obiski maturantov slovenskih srednjih šol po svetu.

Izseljensko društvo Slovenija v svetu ima vsako leto na skrbi obisk maturantov iz slovenskih srednjih šol po svetu. V zadnjih treh letih so bili ti obiski precej številni celo do 70 udeležencev.

Maturantom iz Argentine so se v zadnjih letih pridružili tudi maturantje iz Združenih držav Amerike in Kanade. Ob teh obiskih se srečuje in spoznava bodoča mlada slovenska inteligenca v svetu, ki resnično vzljubi deželo svojih prednikov in njene ljudi, s ponosom dojame bogato zgodovino in občuduje lepote dežele pod Triglavom, hkrati pa se izpopolni v slovenskem jeziku.

Med posebno pomembna vsakoletna srečanja štejemo: 3. tabor leta 1996 s temo problematike: »Razlogi, zaradi katerih se Slovenci po svetu ne odločajo za vrnitev v domovino«.

Naslednje leto 4. tabor s temo: »Predlogi za splošni zakon za Slovence po svetu, pravice in dolžnosti Slovencev po svetu in države Slovenije«.

Lani na 5. taboru je bila tema: »Smernice za ohranjanje slovenske kulture in šolstva med Slovenci po svetu«.

Tema današnjega srečanja - 6. tabora pa je:

**»Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu«,** za kar smo povabili



učitelje in profesorje tako doma kot v zamejstvu in po svetu, da javno predstavijo svoja izkustva, probleme in načrte za čim večji uspeh učenja naše besede.

Naj omenim na tem mestu, da je naše društvo že od vsega začetka deležno iskrenega, prijateljskega sodelovanja slovenskih zamejskih organizacij, kar utrjuje zavest in ponos Slovencev za mejo, ki čutijo, da je lepo biti Slovenec, in da niso sami v večkrat neprijaznem okolju. Nam pa poveča voljo in daje zgled pri delu za ohranjanje slovenstva z zavestjo, da tri Slovenije sestavljajo enoto - matična, zamejska in izseljenska.

Poleg naštetega programa, prevzema Izseljensko društvo Slovenija v svetu tudi vsakoletno izvedbo 20 do 30 kulturnih programov tako iz domovine kakor izven Slovenije in s pomočjo demokratične Slovenije uresničuje želje kulturnih ustvarjalcev, budi narodno zavest in povezuje Slovence po vseh deželah sveta. Zanimivo dejstvo je, da se z leti dejavnosti naših skupnosti stopnjujejo.

Če so podatki, da Slovenci doma izumiramo - samomori, prometne nesreče, splavi, moderne družine lagodja, itd.- skrb zbuja, je razveseljivo dejstvo, da naše skupnosti tako v zamejstvu kot v svetu napredujejo v slovenski aktivnosti: učenje jezika, pesmi, običajev, noš in navad.

Letos je naše društvo prejelo 75 prošenj za razne kulturne in izobraževalne programe, ki smo jih posredovali kulturnemu ministrstvu. Upamo, da bomo s pomočjo slovenske države lahko ugodili večini teh potreb.

Poslušajmo zdaj predstavnike naših skupnosti ter učitelje, ki se trudijo, da utirajo pot naši slovenski besedi.

Vsem pa hvala lepa za udeležbo! Dobrodošli na našem 6. taboru Slovencev po svetu in lep pozdrav.





# **VI. TABOR SLOVENCEV PO SVETU**

## **»Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu«**

### **ARGENTINA**

---

Buenos Aires:

**ga. Alenka Schiffrer**

učiteljica šole A. M. Slomšek  
referat Zedinjene Slovenije

Mendoza:

**g. inž. Marko Bajuk**

dolgoletni vodja in sedanji profesor slov. srednješolskega tečaja  
v Mendози ter profesor na državni univerzi v Mendози

### **AVSTRIJA**

---

Koroška:

**g. dr. Miha Vrbinc**

prof. slovenščine in nemščine na slov. gimnaziji v Celovcu.  
Podpredsednik Krščanske kulturne zveze. Avtor številnih  
šolskih knjig, literarnih del, prevodov in predavanj

Linc:

**g. Anton Zore**

predsednik slovenske skupnosti v Lincu

### **AVSTRALIJA**

---

**g. Tone Gorjup**

učitelj v Slomškovi šoli v Melbournu in v Viktorijski srednji  
šoli za tuje jezike

### **BELGIJA**

---

**g. Alojzij Rajk**

duhovni vodja Katoliške misije v Maasmechelenu

### **SLOVENIJA**

---

**ga. Jana Zemljarič-Miklavčič**

strokovna tajnica tečajev slovenščine kot drugi oz. tuji jezik  
na Filozofski fakulteti v Ljubljani



## **AVSTRALIJA - g. Tone Gorjup**

Najprej vsem skupaj lep pozdrav. Že nekaj let živim tu v Ljubljani, pred tem pa sem živel v Avstraliji in danes vam bom predstavil tri referate učiteljic slovenskega jezika iz Viktorije. To je najmanjša država v Avstraliji, tako da ne gre za celotno Avstralijo. Tam sta še dve učiteljici, ki poučujeta slovenski jezik v Slomškovi šoli v verskem in kulturnem središču v Kewju. To sta Veronika Smrdel in Lidija Lapuh. Šola pa deluje v okviru slovenskega verskega središča, ki ga vodi pater Metod Ogorevc, ki je tudi danes tukaj.

Če hočemo nekako razumeti sam začetek slovenske šole v Avstraliji, potem moramo poznati do neke mere slovensko skupnost na tem delu sveta.

Pred drugo svetovno vojno tam skoraj ni bilo Slovencev; če pa so bili, so bili to posamezniki in morda nekaj družin. 1947. leta je Avstralija na pritisk drugih držav začela sprejemati povojne begunce. Imela pa je eno omejitev, ki so se je v glavnem držali. Sprejemali so mlade, po možnosti samske; če pa so bili poročeni, naj bi bili to mladi pari brez otrok. In največji prihod Slovencev v Avstralijo lahko postavimo v 50. leta pa v prvo polovico 60 let. Potem lahko razumete, da nas na začetku pravzaprav ni bilo veliko. To je ena stvar.

Druga stvar: ni bilo organizacije, ki bi Slovence povezovala. Začetek povezovanja Slovencev predstavljajo slovenski duhovniki frančiškani, ki so prišli 1951. leta. In z njimi je navadno povezan tudi začetek šole. Prvi poizkus organiziranega šolstva je bil v Viktoriji in to 1957. leta, vendar takrat ni šlo, šele, ko je začela čez dve leti delovati Slomškova šola na pobudo patra Bazilija Valentina. Dve leti zatem je bila ustanovljena šola v Sydneyju na pobudo patra Klavdija Pokorna, patra Klanjška. V Adelaidi pa je začela slovenska šola delovati v 70. letih, ko je prišel prvi stalni duhovnik pater Inocenc Ferjan.

Le toliko, da si lahko približno predstavljate; da šola ni bila organizirana na tak način kot v Argentini ali kje drugje. Potem pa je bil še drug problem: avstralska vlada je v 50. in 60. letih »zatirala« vsa narodna delovanja in to ne samo vlada, ampak tudi cerkev do neke mere. V načrtu so imeli, da je treba ljudi, ki prihajajo iz Evrope, čim prej vključiti v avstralsko skupnost; zato šole niso imele nobene podpore, celo zapirali so jih. To se je v 70. letih spremenilo in od takrat naprej se govori v Avstraliji o multikulturalizmu. Vlada je začela podpirati etnične šole, etnične kulturne skupnosti, radijske postaje in tako naprej. Prišlo je celo tako daleč, da imamo še od 74. leta lahko katerikoli jezik na srednješolski stopnji, ki je enakovreden vsem drugim predmetom v srednji šoli. Tako od tega leta, kdor želi delati maturo iz slovenskega jezika, jo lahko dela.

# ***Slovenski jezik in slovenske šole v Viktoriji, AVSTRALIJA***

Slovenskega jezika se v Viktoriji lahko uči vsak otrok, ki se za jezik zanima in se želi priključiti slovenskim uram: v Slomškovi šoli v Verskem in kulturnem središču sv. Cirila in Metoda v Kewju, v šoli Slovenskega društva Melbourne in v šoli Slovenskega društva Planica, Springvale. Dolga leta je delovala tudi šola slovenskega jezika pri Socialnem klubu Jadran in Slovenskem društvu Ivan Cankar v Geelongu. Učitelji so vsi prostovoljci in slovenski jezik se poučuje ob nedeljah po maši v Slomškovi šoli in popoldne v društvenih šolah.

## ***Učenje na nižji stopnji***

### ***Ustanovitelji slovenskih šol in učitelji v Viktoriji***

- Slomškova šola v Verskem in kulturnem središču sv. Cirila in Metoda v Kewju, 1966 - ustanovil jo je pokojni pater Bazilij Valentin; učili so še: Jože Kapušin, Anica Srnec, Draga Gelt, sestra Pavla Kavčič, sestra Silvestra Ivko, Lucija Srnec, Pavlina Pahor, Viki Mrak, Mary Petelin, sedaj učita Veronika Smrdel in Lidija Lapuh.
- Slovenska šola Slovenskega društva Planica, Springvale, 1974 - ustanovila jo je Lucija Srnec; učili so še: Lily Tomažič, Elica Rizmal, Anica Šestan, Katarina Vrisk; sedaj uči Lidija Lapuh. Podatke posredovala Lucija Srnec.
- Slovenska šola Slovenskega društva Melbourne, 1978 - ustanovila jo je Draga Gelt; učita še Magda Pišotek in Marija Penca.
- Slovenska šola slovenskega socialnega kluba Jadran - ustanovila jo je Ivanka Škof; učile so še: Vesna Iskra, Magda Hribernik, Viki Mrak. Podatke posredovala Lucija Srnec.
- Slovenska šola Slovenskega društva Ivan Cankar, Geelong, 1966, ustanovile so jo slovenske sestre in Lidija Čušin; učili sta tudi Štefanija Matkovič, Francka Deželak in Sonja Lorbeck. Podatke posredovali Lucija Srnec in Lidija Čušin.

## ***Splošni pogoji***

V šoli so bili vsa leta otroci različnih starosti od 4 do 14 let, z različnimi stopnjami znanja slovenskega jezika. Primernih učbenikov in knjig z vsebino, jezikovno in vsebinsko razumljivo tem otrokom, nismo imeli. Vsak učitelj je pripravil svoje delovne liste z vajami in krajšimi preurejenimi berili in pesmicami. Veliko smo brali in se učili pesmic, kakor tudi vlog za krajše prizore, katere smo potem predstavili staršem ob praznikih in na prireditvah. Tudi peli smo in se v igri učili novih besed in izrazov.

V Avstraliji so izredno velike razdalje in pouk je bil dvakrat mesečno, včasih večkrat. V delo v šoli je bila vključena tudi priprava na nastope za kulturne praznike in druge prireditve.

V Viktoriji se je vlada zanimala za etnične šole in dobili smo tudi majhno denarno pomoč, kar nam je omogočilo nakup papirja, barvic, kopiranje in nakup nekaterih otroških knjig in slikanic.

## **Učbeniki**

Večinoma vse knjige, tudi najpreprostejše iz Slovenije, so težko razumljive za otroke na avstralskih slovenskih šolah in so pisane za otroke, ki redno govorijo slovensko. Lahko se jih uporablja le kot dodatek pri učenju. Pred osamosvojitvijo Slovenije so vsebovale knjige tudi veliko političnih beril, pesmi, slik in vaj, kar za poučevanje v Avstraliji ni bilo primerno in zaželeno.

Delovni listi, ki so jih učiteljice priredile same, so vsebovali nove besede, besedne igre, preproste križanke, skrivalnice in podobno, otroci pa so dodali slike in risali.

V šoli slovenskega društva Melbourne smo si skupaj z otroki uredile tudi preprost slikovni slovarček.

Učiteljice pri slovenskem društvu Melbourne smo pripravile tri priročnike:

*Učimo se slovensko, prvi del - Let's Learn Slovenian Part 1*, 1992, izdal ga je Slovenski narodni svet Viktorije;

*Učimo se slovensko, drugi in tretji del - Let's Learn Slovenian Part 2 and 3*, 1999, sponzorja sta Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije in Versko in kulturno središče sv. Cirila in Metoda, Kew.

V priročnik smo vključile veliko vaj, snov pa je bila razdeljena po tematskih skupinah, z novimi besedami, metodičnimi vajami, berili in pesmicami.

V Viktoriji uporabljajo priročnike v treh slovenskih šolah, nekaj jih tudi v južni Avstraliji.

Učiteljice Magda Pišotek, Marija Penca, Draga Gelt, Veronika Smrdel in Lidija Lapuh smo se v Sloveniji udeležile seminarja za učitelje slovenskega jezika, organiziralo ga je ministrstvo za zunanje zadeve, in si razširile znanje in izpopolnile metode učenja.

## **Cilj in namen poučevanja v slovenskih šolah**

Naučiti slovenske besede, glasove in slovensko abecedo, spoznati več novih besed in širjenje besednega zaklada, razumevanje preprostega slovenskega besedila, glasno branje, ponavljanje in utrjevanje snovi, dopolnjevanje stavkov, izgovorjava posameznih zlogov, besed in stavkov, pisanje stavkov, opis predmeta ali slike, pogovor in tudi predstave pred publiko in spoznavanje slovenske kulture in umetnostne dediščine.

## **Splošni učni načrt**

Idejo za splošni načrt je vzbudila Anita Fistrič, predstavnik odbora staršev v Slovenskem verskem in kulturnem središču sv. Cirila in Metoda, Kew.

Vsak učitelj si je vedno sam izbral snovne enote in področja. Splošni učni načrt je še vedno v

pripravi, ker učitelji radi uporabljajo svoja področja v različnem času. Sledijo razdelitvi snovi po danih področjih v priročnikih *Učimo se slovensko 1, 2 in 3*.

## **Metode učenja**

Vaje v izgovorjavi glasov, zlogov, besed in stavkov; uganke, razlage in skrivalnice, pomešane besede, ki jih je potrebno urediti, »domine« s polovicami besed, katere otroci dopolnijo, izpolnjevanje, dopolnjevanje besed na tabli, dopolnjevanje stavkov.

Popravljali smo namenske napake v pesmicah in preprostih berilih, popravljali preproste slovnične napake kot končnice samostalnika pri uporabi glagola *imam in vidim*, se igrali igre z uporabo glagola *vidim*, se igrali z zaprtimi očmi igrico z uporabo glagola *slišim in voham* in druge.

Opis slike - ustno in pisno poročanje, nekaj s pomočjo vprašanj, nekaj v igri, s pomočjo gibov in mimike. Uporabljale smo besedne igre, kot poiščimo besede, ki se začenjajo z določeno črko, ali se končajo z določeno črko; besede, ki povedo, kaj kdo dela in kakšna je določena oseba. Včasih smo uporabile tudi šaljive besedne igre, pantomime, pripravo voščilnic za praznike, okraske za praznike, izdelavo knjig z določeno snovjo, kot knjiga o športu, knjiga o pomladi, knjiga o zimi, knjiga o delu, knjiga o družini in podobno. Pri govornih vajah je bilo uspešno odigravanje vlog: pri zdravniku, v šoli, pogovor v trgovini in telefonski pogovor.

Učitelji smo združili poučevanje z risanjem, pripravo lepljenk, posterjev in slikanic.

Ob znani povesti smo spremenili konec, kot bi ga otroci želeli, ponavljali smo štetje in preprosto računanje in se seznanili z uporabo velike začetnice.

Učenje je logično stopnjevano, odvisno od starosti in znanja otrok.

Prijetne za otroke so skupinske naloge za obširnejša področja, kot so letni časi, šport, delo in poklici; za naravna okolja kot gozd, mesto, park, izleti v naravo, prazniki in najbolj znani slovenski prazniki in običaji kot božič, velika noč, pust in drugi.

Uporabljene so bile tudi lutke in drugi pripomočki kot velika ura s kazalci, razni predmeti, obleke za spoznavanje oblačil, velike slike in risbe za spoznavanje telesa, slike življenja v mestu, na kmetiji; včasih velik lonec za »čarovnico«, ki je kuhala, barvanje pirhov in podobno.

Večkrat so bile uporabljene slikanice in včasih sprehodi v okolico šole.

Učne ure so bile razdeljene na glasno branje, skupno, preprosto obnovo berila ali pesmi po vprašanjih, pisanje odgovorov, večkrat tudi kratek narek.

Nove besede smo uredile na stenskih tablah, na karticah s slikami in kot puščice ob predmetih in slikah.

Nekateri otroci so imeli dovolj znanja, da je bila možna uporaba preprostih slovničnih vaj, kot uporaba samostalnikov ženskega in moškega spola v ednini, v dvojini in v množini. Dodan primeren slikovni material na stranskih tablah in mizah, obešene posamezne besede, slike in skupinske vaje na nitkah po razredu so popestrile učne ure. Večji otroci so razumeli tudi uporabo pridevnikov, stopnjevanje pridevnikov, uporabo števnik, glagolov in zaimkov.

Pri domači nalogi so pomagali starši, če otroci niso znali sami. Vedno je bilo delo pregledano in ocenjeno, vendar nismo dajali spričeval ob koncu leta.

Zadnja leta obiskuje slovensko šolo že tretja generacija otrok in delo je težje, ker niti starši ne govorijo več veliko slovensko.

## **Srednje šole**

Ustanovila jo je Saša Ceferin, učili so še: Lucija Srnec, Draga Gelt, Vesna Iskra, Drago Ceferin, Jožica Ledinek-Paddle, Viki Mrak, Sandi Ceferin, Pavel Šraj.

Na srednji šoli so bili pred leti slovenski razredi v večjih centrih, a število učencev se je tako zmanjšalo, da se slovenski jezik poučuje le na eni šoli z možnostjo slovenske mature. Kot glavni učbenik na srednji šoli se uporabljata knjigi *Slovenian Language Manual prvi in drugi del* Milene Gobec in Brede Lončar iz Slovenskega raziskovalnega centra v Ameriki. Letos se uporablja delno tudi internet. Na seznamu dodatnega branja je več slovenskih literarnih knjig, kakor tudi angleška zgodovina *Slovenian from the Earliest Times* avtorice Drage Gelt in *Slovensko berilo* Saše Ceferin z berili in pesmimi slovenskih pisateljev in pesnikov.

## **Tečaj slovenskega jezika za odrasle v Verskem in kulturnem središču sv. Cirila in Metoda, Kew**

Letos se je začel tečaj slovenskega jezika za odrasle. Pobuda je prišla od Avstralca, ki je poročen s Slovenko. Na tem tečaju se veliko pogovarjamo slovensko. Manjka nam primerne materiala, kjer bi lahko več poslušali lepo in čisto slovenščino. Obvestila sem Ministrstvo za zunanje zadeve in prosila za ustrezn material. Slovenske radijske oddaje ne zadoščajo, ker so polne zgoščenih poročil s poudarkom na narodnozabavni glasbi.

Nekaj materiala poskušam urediti s pomočjo ministrstva za zunanje zadeve in veleposlaništva v Canberri.

Tečaja slovenskega jezika se udeležuje skupina odraslih, Avstralci; starši nekaterih udeležencev pa so Slovenci.

Za udeležence tečaja želim, da bi se povezali s starejšimi v slovenski skupnosti, se pogovarjali, si zapisovali in si bogatili besedni zaklad, obiskovali in uporabljali slovenske knjižnice, arhive in internet.

Tečaj poteka vzporedno s Slomškovo šolo, saj so vključeni tudi starši šolskih otrok.

Želim, da se pomaga starejšim v slovenski skupnosti, posebno še letos, ko je Mednarodno leto starejših, da so manj osamljeni zaradi velikih razdalj, saj si mnogi želijo pogovora z mlajšimi in so željni in pripravljeni pomagati.

Obširen delovni zvezek za tečajnike je v končni pripravi.

Tudi pri pripravi delovnega zvezka je potrebno upoštevati stopnjo znanja slovenskega jezika. Razlage in vaje so temu primerne. Vključena je razlaga slovničnih pravil z vajami in različna področja iz vsakdanjega in kulturnega življenja.

Odrasli imajo morda več možnosti obiskati Slovenijo, spoznati njene kulturne in narodne znamenitosti, izpopolniti znanje jezika in se srečati z živim slovenskim jezikom vsak dan.

Lepo bi bilo, če bi bilo mogoče urediti za dopisovanje s tečajniki v Sloveniji - tako bi dajali drug drugemu več poguma.

Štipendije so primerne za mlajše; odrasli, poročeni, bi se težje odločili za dolgotrajen študij v Sloveniji.

Potujoča šola slovenskega jezika, omenjena v dopisu gospoda Boštjana Kocmurja, bi bila



izredno dobrodošla, ne samo za učence jezika, ampak tudi za učitelje, da bi si poglobili in izpopolnili znanje slovenskega jezika, jezikovnih sprememb in spoznali nove metode in se poglobili tudi v slovensko literaturo.

**Draga Gelt**

Koordinator kulturnega odbora  
Verskega in kulturnega središča sv. Cirila in Metoda,  
Kew, Viktorija, Avstralija

## ***Težave pri učenju slovenskega jezika v Avstraliji***

Največji problem je pomanjkanje učiteljic z dobrim znanjem in pravilno izgovorjavo slovenskega jezika.

V Slomškovi šoli Verskega in kulturnega središča sv. Cirila in Metoda imamo 21 učencev. Učenci so stari od 3 do 14 let. Letos imamo dve učiteljici, vendar to še ni dovolj. Otroci, ki bi morali biti razdeljeni v razrede, odvisno od stopnje znanja, nimajo svoje učiteljice. Učijo se različno. Štiri leta stari otroci se bolj igrajo in ponavljajo. Večji lahko bolj pišejo. Pravilno bi bilo imeti učni program za vsakega otroka, da bi lahko izkoristili čas v slovenski šoli. Vendar to ni mogoče. Nimamo časa za tako metodo, ne učiteljev in ne učnega materiala. V naši šoli so otroci razdeljeni v tri skupine. Razdeljeni so po letih. Problem je tudi v tem, da nekateri šest let stari otroci razumejo več slovensko kot sovrstnik, ki ima 14 let. Tudi učiti ne moreva enako zaradi starostnih razlik. Že tri skupine je veliko, ker lahko skrbno in načrtno delava z dvema skupinama hkrati. Morava se menjati in je težko uporabljati najnovejše in kreativne metode. Velikokrat mora ena od skupin le pisati, da lahko delava z drugima skupinama. Za nekatere otroke je to dolgočasno in tudi ni najboljša metoda za določeno področje. Tukaj je tudi eden od vzrokov, zakaj hodijo nekateri učenci dolgo v slovensko šolo, pa se ne naučijo veliko.

Problem je tudi v učenju istega področja. Vaje morajo biti razdeljene primerno mlajši, srednji in starejši skupini. Veliko imava priprav. Uporabljeni priročniki imajo vaje razdeljene na istih področjih.

Gradivo iz Slovenije je pretežno za naše učence. Naši učenci niso na isti stopnji z besednim zakladom kot otroci iste starosti v Sloveniji. Treba je upoštevati, da otroci med seboj ne govorijo slovensko. Nekateri se težko učijo jezika. Težka jim je izgovorjava. Nekateri imajo boljši posluš za učenje jezika.

Na srečo imamo priročnike napisane za avstralsko slovenske otroke, upoštevane so avstralske metode učenja in snovna področja. Preden smo dobili priročnike, je bilo zelo težko, saj sva morali pripravljati našim razmeram primerne vaje. Snov v slovenskih učbenikih kot zima, zimsko in pomladno cvetje ali pust, niso primerne za otroke tukaj. Sedaj smo dobili nekaj gradiva, ki je primerno. Knjige v slovenski knjižnici in v naši šolski knjižnici so pretežke za naše otroke. V novejših knjigah iz Slovenije so moderne oblike in snov in včasih imajo še učiteljice problem z razumevanjem. Naši otroci se bodo naučili le osnove slovenskega jezika.

Tukaj učimo drugače kot v Sloveniji. Naša pogovorna slovenščina vsebuje tudi besede iz narečij naših staršev. Če se še tako trudimo, ne morejo naši otroci znati tako, kot znajo otroci v Sloveniji. Od otrok lahko zahtevamo največ to, da bodo razumeli in znali nekaj govoriti, da se slovenski jezik obdrži. Slovnicih pravil ne bodo veliko znali, kakor tudi ne novejših besed in izrazov.

Prizadevamo si, da otroci spoznajo slovensko kulturo. Morda se bo čez leta jezik izgubil, upamo pa, da bo ostala narodna zavednost, znanje in ponos na slovensko kulturo in občutek pripadnosti.

Naš cilj za učenje slovenskega jezika je drugačen kot v Sloveniji. Razumeti je treba tudi, da otroci nimajo potrebne motivacije. V Avstraliji ni nujno potrebno znanje slovenskega jezika. Delno se znanje slovenskega jezika upošteva pri vstopu na univerzo v skupini drugih slovenskih jezikov. Otroci se učijo, če so izredno nadarjeni ali če nameravajo v Slovenijo na dopust.

Starši, ki pripeljejo otroke v Slomškovo šolo, se trudijo, da bi njihovi otroci ohranili stik s slovenščino. To ne pomeni gladkega pogovornega jezika. Nekateri želijo obdržati le stik s slovensko skupino. To je tudi glavni vzrok, zakaj morajo biti naše metode učenja zanimive: da se zadrži njihovo zbranost, da se spoznavajo med seboj, da radi prihajajo v šolo in si poiščejo prijatelje tudi med slovenskimi otroci. Težko je prepričati ljudi, da bi se resno zavzeli za učenje oziroma študij slovenskega jezika. Tudi pomanjkanje finančnih sredstev onemogoča bolj zanimivo učenje in boljše izkoriščanje časa v šoli. Imamo le nekaj mamic, ki so pripravljene pomagati.

Učni pripomočki so bili vedno problem pri učenju jezika. Spoznavamo nove poti in je včasih težko vedeti, kdo nam bi lahko pomagal in nam svetoval.

Pomembno je, da slovenske šole obdržijo stike s šolami v Sloveniji, da lahko zremo za nove ideje, za nove pripomočke in nudimo učencem možnost obdržati slovensko kulturo in slovenski jezik v Avstraliji.

**Veronika Smrdel**

## ***Referat o slovenski šoli - S. D. Planica, Springvale, Avstralija***

V društvu »Planica« Springvale imamo dopolnilno šolo že za tretjo generacijo otrok, ki so slovenskega porekla.

Imamo pa zelo malo knjig, ki nam bi koristile. Pomagam si s tukaj tiskanimi učbeniki; dosti si pomagam tudi s preprostimi pravljicami, katere so osebno moje, celo angleške otroške pravljice dostikrat prevajam in s pomočjo teh stvari pripravljam naloge. Dosti si pomagam z učbeniki *Učimo se slovenščino*. Prvi del je primeren za mlajše z malo znanja ali pa nič, drugi del pa za večje, ki že besede povezujejo v stavke. Takih učbenikov primanjkuje, potrebovali bi jih več in da bi bili bolj obširni.

V program sem vključila pripravo deklamacij, pesmi ali kratkih iger za kulturne prireditve. Spremljam na klaviaturo in še kaj podobnega za razvedrilo. Otroci se dostikrat radi pogovarjajo

o družinskih članih, povedo kaj in kje delajo, koliko so stari, radi govorijo o tem, kakšne vrste hrane poznajo, naštejejo imena zelenjave, ki jo sami pridelajo, sploh opisujejo svoje življenje v domačem krogu. Povedo si tudi, ali imajo kakšne domače živali in podobno. Zabavni del programa je zelo pomemben.

**Lidija Lapuh**

Učiteljica slovenske šole  
S.D. Planica, Springvale, Avstralija



## ***ARGENTINA - inž. Marko Bajuk***

### ***Učenje slovenščine v MENDOZI***

Kratko pojasnilo. Po izobrazbi sem inženir agronom, sem profesor na univerzi in poučujem na slovenskih tečajih nekatere predmete kot na primer zgodovino. Za nas je poučevanje slovenščine pomembno delo.

Do pred kratkim nisem vedel, da bom navzoč v Ljubljani, zato imam uradno poročilo društva Slovencev v Mendози za ta Tabor in bi samo nekaj pojasnil, dodal temu.

Imamo tri različne tečaje. Tečaj za osnovnošolske otroke, to je naša osnovnošolska slovenska šola sv. Cirila in Metoda. V bistvu je podoben vsem osnovnošolskim tečajem v Argentini in ga zato ne bom obravnaval. Drugi je slovenski tečaj za srednješolce in tečaj slovenščine za začetnike. Obravnavali bomo zadnja dva.

### ***Slovenski tečaj za srednješolce***

V Mendози je prve tečaje za srednješolce vodil prof. Božidar Bajuk, ki je združeval študente vsakih štirinajst dni ob četrtkih zvečer. To ni bil način neke formalne šole. Bil je srednješolski krožek za poglobljanje jezikoslovnega znanja, povezan tudi z leposlovjem, zemljepisom itd. V začetku je bilo srednješolcev zelo malo. Mislim, da je bilo enako v drugih skupnostih po svetu. Doživeli smo tisti demografski problem ali, kakor jaz pravim, neko »biološko luknjo«, ker so med revolucijo in po vojni fantje padli. Družine so bile nepopolne, zato je bilo malo otrok. Zadnjih 20 oziroma 30 let jih je mnogo več, so pa že druga ali tretja generacija, rojena v Argentini.

Kasneje je deloval nekaj let ob sobotah popoldne pod mojim vodstvom. Skušali smo ga čim

bolj prilagoditi srednješolskemu tečaju ravnatelja Marka Bajuka iz Buenos Airesa, tako glede predmetov kot tudi učnega gradiva. Problem pa je bilo število otrok, kajti nismo jih mogli razdeliti po razredih niti ni bilo dovolj učnih moči. Zato smo po nekaj letih morali prenehati, malo razmisliti in odkriti kakšen drugačen način.

Leta 1990 smo ga ponovno oživel v obliki dvoletnega ciklusa. To se pravi, da med gimnazijsko izobrazbo vsak mladoletnik obiskuje naš srednješolski tečaj dve leti. Tako smo nekako rešili problem kritične mase, v razredih je 8, 10 do 12 študentov za vsak letnik.

Prvi cikel je vseboval samo učenje slovenščine in je bil odprt tudi za univerzitetne študente. V naslednjem smo vključili tele predmete: veroučno vzgojo, oblikovanje osebnosti, zgodovino, narodoslovje in slovstvo. Pouk je vsako soboto z izjemo prvih sobot v mesecu, od pol petih do pol osmih popoldne, razdeljen pa je na dva dela: v prvem kot najvažnejši predmet podajamo slovenščino, sledita mu veroučna vzgoja in oblikovanje osebnosti, katerima posvetimo en pouk mesečno, približno po tri učne ure na leto posvetimo zgodovini, narodoslovju ter slovstvu. Letos poteka že peti cikel, ki se je za mendoške razmere izkazal kot najbolj učinkovit.

Že nekaj let skušamo uvesti višjo stopnjo tečaja, lansko leto se nam je to tudi delno posrečilo.

Vse predmete podajamo izključno v slovenskem jeziku, predmet slovenščina pa pogloblja slovnico in strukturo jezika. Za to uporabljamo sledeče učbenike: *Slovenščina za tujce* (Hermi-na Jug-Kranjec), *Učimo se slovenščino* (Andreja Markovič), *Naš jezik* (France Žagar), *Sloven-ski jezik* (France Žagar), *Povej naprej* (Marja Bešter in Ljubica Črnivec), *Učimo se slovenščino* (Martina Križaj-Ortar), *Odkrivajmo slovenščino* (Metka Čuk, Marjanca Mihelič in Gita Vuga).

Za slušne vaje uporabljamo tudi zvočna pisma RTV Slovenije.

Pri pisnih in bralnih vajah uporabljamo včasih slovenske časopise in revije, ki nam nudijo snovi, ki zanimajo naše študente.

Velik pripomoček k našemu prizadevanju je možnost, ki jo imajo naši maturantje, to je obisk Slovenije. Odprla se je s ponudbo Izselskega društva Slovenija v svetu in s pomočjo sloven-ske oblasti. Upamo, da bomo naprej vztrajali pri vzgoji srednješolske mladine, saj je to za obstoj slovenske skupnosti v Mendози bistveno.

## **Tečaj slovenščine za začetnike**

Ker je naraščanje mešanih zakonov dejstvo, je praksa slovenskega jezika zelo težka. Zato imamo v našem občestvu kopico otrok, mladine in tudi starejših, ki ne obvladajo slovenščine kot materni jezik. Njim in tudi našim prijateljem Argentincem nudimo ta tečaj, ki je vsak četrtek zvečer po uro in pol, od leta 1991.

V naše zadovoljstvo so uspehi vidni pri Slovencih in Argentincih, ki so ob obisku Slovenije lahko vsaj delno komunicirali s svojimi sorodniki in znanci. Iz vrst naših učencev so že trije prejeli štipendije za učenje slovenščine v Ljubljani, eden od njih je argentinskega rodu. Dva bosta nadaljevala univerzitetni študij v domovini.

Za pouk uporabljamo učbenike, ki jih prejemo predvsem preko Filozofske fakultete in jih prilagajamo našim razmeram.

Letos se nam je posrečilo uvesti še drugo stopnjo - en razred tečaja, ki ga vodi prof. Vinko Rode.

Letošnjih študentov je okoli dvanajst. Ta tečaj od začetka vodi g. Miha Bajda.

Tudi v zvezi s tem poučevanjem so težave, ena je številčna, kar prinaša organizacijske izzive in težave - to vpliva na skupinsko dinamiko - nihče se noče učiti sam. Druga pa so različni metodološki prijemi, na primer motivacija. Ko se je po osamosvojitvi Slovenije odprla možnost obiska, smo ugotovili, da je to največja motivacija. To je čisto razumljivo. Težko je ljubiti nekaj, česar ne poznamo. Spoznati Slovenijo je definitivno »cepljenje« za slovenstvo, če to vzamemo pozitivno. Mladostnik, ki jo spozna, se bo vračal vse življenje. Čeprav to ni njegova rodna domovina, ampak domovina prednikov, jo tako vzljubi, da bosta vsako poglobljanje vanjo in pouk jezika mnogo lažja.

Glede poučevanja prihajamo do spoznanja, da je, predvsem kar se jezikovne izobrazbe tiče, intenzivni značaj najbolj uspešen. To naj bi bila neke vrste prošnja; mi težko pripravljamo potreben material, predvsem bi želeli dobiti kakšen modernejši multimedijski material. S tem bi omogočili pouk na daljavo, da bi lahko učenec sam doma predelaval snov, sobotne ure pa bi bile preverjanje znanja in »netenje« ljubezni in zanimanja za prelepo Slovenijo.



## ***BUENOS AIRES*** ***- ga. Alenka Schiffrer***

Vsem prav lepe pozdrave tudi v imenu Zedinjene Slovenije in Medorganizacijskega sveta - vseslovenske skupnosti v Argentini. Organizatorju 6. tabora - Sloveniji v svetu - pa priznanje in zahvalo, ker s svojim delom pomagata ohranjovati živo slovensko zavest in slovensko kulturo daleč od rodne zemlje. Izražamo željo, da bi se to delo vsestransko še bolj ojačilo, željo za čim popolnejšo povezavo matične domovine s slovenskimi skupnostmi po vsem svetu.

## ***Poročilo krovne organizacije Zedinjene Slovenije***

Vsi že dobro veste, zmeraj se govori o argentinskem čudežu. Ta čudež ni mogel nastati sam od sebe, to je rezultat dela in garanja mnogih ljudi vseh petdeset let. In tako je nastala organizirana slovenska šola v Argentini že leta 1949. Po prihodu v Argentino, predvsem na pobudo naših dušnih pastirjev, g. mons. Antona Oreharja, se je začela ta slovenska šola in po petdesetih letih, konec lanskega šolskega leta, so od te prve skupine poučevale še gđč. Angelca

Klanšek, gdč. Katica Kovač Dimnikova in lani umrla gdč. Mija Markež. Danes ob sobotah poučuje gdč. Angelca Klanšek, ki je bila rojena in naredila maturo v Sloveniji.

V Buenos Airesu in okolici so naslednje slovenske osnovne šole: Jurčičeva v Carapachayju, Prešernova v Castelarju, Slomškova v Ramos Mejiji, Balantičeva v San Justu, Rožmanova v San Martinu, Jegličeva in ABC po slovensko v Slovenski hiši, kjer je tudi tečaj za odrasle.

V notranjosti dežele pa so: Ciril-Methodova v Mendози z oddelkom za špansko govoreče, Aljaževa v Bariločah in ABC po slovensko tudi v Bariločah.

Slovensko govoreče je obiskovalo 474 učencev in sicer 245 dečkov in 229 deklic. 8. razred je končalo 38 učencev, vrtec je obiskovalo 78 otrok. Poučevalo je 82 učnih moči (rojnih 21 v Sloveniji in 61 v Argentini).

Špansko govoreče je obiskovalo 62 otrok (36 deklic in 26 dečkov); v vrtcu je bilo 16 otrok in v 8. razredu 5 učencev. Poučevalo je 16 učnih moči (2 rojeni v Sloveniji in 14 rojenih v Argentini).

Skupno 536 šolarjev (281 deklic in 255 dečkov). 43 jih je končalo 8. razred, 94 jih je bilo v vrtcu. Poučevalo je 98 učnih moči (23 rojenih v Sloveniji in 75 rojenih v Argentini).

Da otroci vzljubijo slovensko okolje po posameznih domovih in v centru, da si utrdijo slovensko besedo, pesem, molitev in prijateljstvo, imamo vsakoletno počitniško kolonijo v naravi Cordobskih gora v »Hanzeličevem domu« (ca. 80 udeležencev za 14 dni). Kolonijo vodijo člani učiteljskega zbora.

Že od leta 1961 pa deluje v Buenos Airesu slovenski srednješolski tečaj, ki nosi ime ravnatelja Marka Bajuka. Trideset sobot v letu se dijaki zberejo po pet učnih ur, da se izpopolnjujejo v jeziku staršev in starih staršev ter da dobijo osnovno znanje slovenskega slovstva, slovnice, zgodovine, zemljepisa in drugih predmetov. Proforski zbor šteje približno petnajst učnih moči.

Kot po drugih naših tečajih, imamo tudi v srednji šoli težave z učnim gradivom. Vsaka knjiga in vsak učbenik sta nam dobrodošla. Prav tako knjige, po možnosti o slovenski pokrajini ali mladinske, da jih podarimo kot nagrado najboljšim učencem ob koncu leta.

Če pa bi govorili o metodah, ki jih uporabljajo v Argentini, bi rekli, da, ko so začeli 1949. leta, so same učiteljice pripravljale svoje skripte, da smo lahko otroci pisali in brali. To delo je bilo narejeno iz samega idealizma. Učiteljice, ki so ves teden delale v tovarnah, se dostikrat niso mogle zaposliti v boljših službah, to se pravi, so stale za kakšnim strojem. S svojo skromno plačo pa so delale skripte, plačevale vožnje in učni material, ki so ga same po spominu in po drugih znanjih prilagodile argentinskim otrokom. Od začetka je bil pouk ob sobotah in iste učiteljice so isto ponovile v drugem kraju, mogoče trideset, tudi do petdeset kilometrov oddaljenem.

Slovenska šola avtomatično »gre« z isto šolsko stopnjo kot argentinska, le da je slednja vsak dan, slovenska pa ob sobotah. To ni lahko, ne za otroke ne za starše, še manj pa za učitelje.

Izdali so tudi dve slovenski berili: *Slovenski živ-žav* in *Slovenska beseda*. Seveda v današnjem času s pomočjo različnih knjig, ki smo jih dobili iz Slovenije, lahko vsaka učiteljica pripravi vaje iz teh novih knjig po potrebi in glede na znanje otrok. Kot je že povedal gospod iz Avstralije, nam ne morejo priti v poštev cele knjige, ker je to sobotna šola, ne vsakodnevna.

Mnoge učiteljice, rojene v Argentini imajo argentinsko strokovno šolo. Lahko so učiteljice ali profesorice, vendar se že tudi pri njih pozna pomanjkanje znanja slovenščine. Velik zagon,

velika motivacija je bil obisk seminarja v Sloveniji na povabilo sekretarja za Slovence po svetu dr. Petra Venclja. Metode so več ali manj po vsem svetu enake.

Rada bi poudarila, ker sem bila sama na tem seminarju, zunanji okvir, ki ga imajo uradne šole v Evropi, v Ameriki in drugje. Pri nas v Argentini, v naši slovenski skupnosti, so sredstva zelo skromna, ker je to pač narejeno brez vsake druge podpore, samo z našim delom in našimi prispevki.

Leta 1991 je prišla v Slovenijo prva Rast, prva skupina abiturientov. Kot je že prej dejal g. inž. Bajuk, je to najboljša motivacija za mladino. Ob zaključku petega letnika gredo maturantje, imenovani Rast, na tritedenski ogled in doživetje Slovenije, da si tako tudi po končanem študiju utrdijo slovensko zavest in ponos ob direktnem spoznanju dežele svojih dedov in pradedov in, da se izpopolnijo v slovenskem jeziku.

V Argentini je bila do zdaj ljudska in srednja šola. Moram tudi omeniti visokošolski tečaj, ki je bil dolga leta v Slovenski hiši, udeleževali so se ga predvsem akademiki. Poučevali so prof. dr. Milan Komar, dr. Marko Kremžar in pisatelj Zorko Simčič.

Če upoštevamo vse to delo, vidimo, da so po petdesetih letih še zmeraj učenci, ki jih zanima jezik dedov. Če doma govorijo slovensko, se bodo v tej šoli naučili slovnice slovenskega jezika. Lahko smo ponosni na mladega pesnika Toneta Rodeta, ki je svoje pesmi pisal v slovenščini in španščini, kar je tudi sad slovenske šole. Seveda pa so tudi otroci, ki doma ne govorijo slovensko in se ne bodo naučili pravilne slovenščine.

Predlog Zedinjene Slovenije je, da bi tako učitelji kot maturantje ta čas, ko pridejo v Slovenijo za dva ali tri tedne, bili deležni res dobrega intenzivnega tečaja slovenščine. Zato se obračam s prošnjo na društvo Slovenija v svetu, da se tečaj slovenskega jezika čim bolje organizira. Saj je od tistih, ki so maturirali v Sloveniji, samo še gdč. Angelca.

Imamo pa še drugo prošnjo: radi bi izpopolnili knjižnico slovenskih klasikov. Glede Rasti ponavljam: dvo ali tritedenski intenzivni tečaj bodo znali zelo dobro izkoristiti.



## **AVSTRIJA** **KOROŠKA - prof. Miha Vrbinc**

Če zdaj primerjamo položaj na avstrijskem Koroškem s tem v Argentini ali v Avstraliji, potem moram reči, da živimo skoraj v rajju, kar se tiče slovenščine, poučevanja slovenščine, saj je avstrijska država poskrbela kar lepo za slovenščino.

Imamo pa seveda tudi nekaj težav, ki zadevajo predvsem znanje slovenščine mlajših otrok. Zavedati se moramo pa tudi kot učitelji na Koroškem, da slovenščine ne predavamo kar tako kot kak drug predmet, temveč da je delo za slovenščino nekaj posebnega, da mora biti učitelju posebej pri srcu. Zato bom najprej torej kot učitelj povedal nekaj zamisli.

Zgodovinsko gledano se je slovenščina pod pritiskom šole, kjer je bila pomožni jezik, tam kjer so se učenci čim prej naučili nemščine in sledili pouku v nemščini, razvila preko prepovedi med tretjim rajhom do obveznega učenja za vse južne Korošce in sicer v času po drugi svetovni vojni do današnjega sistema. To je dolga trnjeva pot nazadovanja, lahko pa rečemo v zadnjih letih tudi napredovanja.

V koroški deželi je poskrbljeno za tako imenovano dvojezično šolstvo v osnovnošolskem sistemu, to pomeni, da sta slovenščina in nemščina enakovredna jezika. Po učnem načrtu se je najprej poučevalo pol-pol, vendar je slovenščina v zadnjih letih postajala vedno bolj jezikovni tečaj. Imamo princip prijave k dvojezičnemu šolstvu, torej za dvojezične razrede. Na začetku leta morajo starši prijaviti svojega otroka, lahko ga prijavijo na vsaki šolski stopnji, seveda pa ga lahko tudi odjavijo. V tretjem in višjem šolstvu delujejo tri, lahko rečemo, slovenske šole, t.j. slovenska gimnazija od leta 1957, kjer je slovenščina učni jezik. Gimnazija je zelo pomembna izobraževalna ustanova, iz katere je do zdaj prišlo približno tisoč tristo maturantov, ki gredo potem študirat. To je tudi vzrok, da je socialni sestav koroških Slovencev zelo čuden; na eni strani pravimo, da imamo kmete, delavce, na drugi strani pa doktorje. Torej doktor in kmet. Druge večje oz. srednje šole so dvojezična trgovska akademija in višja šola za gospodarske poklice v Šentjakobu. Ta je nekaj posebnega, saj je privatna šola, ki jo opravljajo šolske sestre. Ima pa pravico javnosti. Imamo še drugo privatno šolo s pravico javnosti, to je Mohorjeva ljudska šola za otroke med šestim in desetim letom v Celovcu. Slovenske tečaje za odrasle imamo v raznih institucijah, tako v slovenskih, kot npr. v Tinjah, kot v nemških. Izobraževanje učiteljev prevzema avstrijska država s pedagoško akademijo in tudi z univerzami, vendar je prav na univerzah potrebno precej samoiniciative študentov. Kdor na primer želi zgodovino na slovenski gimnaziji mora torej študirati na nemški univerzi in sam prevzeti učenje slovenskih terminov.

Za šolarje je zakonsko poskrbljeno; poskrbljeno je tudi za učbenike, ki jih plačuje avstrijska država. (Nekaj učbenikov sem prinesel s seboj in lešijo na mizi v preddverju, tako da si jih potem po naši okrogli mizi lahko ogledate).

Kljub tej zakonsko zelo dobri ureditvi so problemi, predvsem zaradi tega ker znanje slovenščine upada. Prijava je mogoča na papirju, pravzaprav samo pripadnikom slovenske narodne skupnosti, vendar se to ne kontrolira, tako da je mogoča vsakomur. In imamo druge otroke, ki prihajajo iz mešanih zakonov ali pa iz nemških družin, da bi se učili slovenščine. Zato posvečamo posebno skrb predvsem učencem začetnikom.

V zadnjih letih smo izdelali nekaj novih učnih metod skupaj s Celovško univerzo in Centrom za razvoj šolstva. In ker je bila prej povedana želja tudi po novih učnih metodah, priročnikih na računalniku, v pripravi so vaje na disketi oz. na CD-romu. Mislim, da nam bo jeseni uspelo in bo prišlo na trg.

Znanje slovenščine deloma upada, njena atraktivnost pa narašča. V zadnjih letih imamo vedno več prijav. Morda tudi zaradi tega, ker se je politični položaj v Sloveniji spremenil. Tudi kandidatura za olimpijske igre vpliva na atraktivnost slovenščine, čeprav nam danes zjutraj ni uspelo, vendar je ta premik v atraktivnosti slovenščine seveda zelo velik in ga kaže izkoristiti tudi vnaprej.

Politični pritisk na slovensko šolo niha, odvisno od vodilnih politikov, enkrat bolj pozitivno, potem spet malo negativneje.



Vprašanja narodne zavednosti se v šoli pravzaprav ne lotimo sami. Vprašanje, kako posredovati narodno zavest, se seveda postavlja. Lahko damo osnovo, jezikovno znanje, predvsem pa pripravljenost in veselje ukvarjati se s slovenščino, biti ponosen nanjo v tujejezičnem okolju, s potrpežljivim delom in z zgledom učiteljic in učiteljev.

Koraki k boljšemu znanju slovenščine so skrb za jezikovno izobraževanje učiteljev, organizacija več šolskih stikov s Slovenijo in z zamejstvom v Italiji, izobraževalni seminarji za učiteljice in učitelje v Sloveniji, sodelovanje v pedagoškem združenju.

Učna situacija na osnovni šoli na Koroškem se da primerjati s to v zdomstvu, kjer slovenščina ni glavni jezik. Soočamo se z različnim jezikovnim znanjem učečih se otrok, zato so naši učbeniki prilagojeni prav temu učnemu položaju.

Kot podpredsednik Krščanske kulturne zveze naj dodam: šola je tako rekoč glavna ustanova, kjer se učijo in učimo slovenščine. Naša kulturna organizacija pa seveda tudi posveča posebno skrb jezikovnemu izobraževanju. Krščanska kulturna zveza organizira že enajst let počitnice v Novem mestu. Letos slavi petindvajset let lutkovno gledališče, ki je izredno jezikovno šolanje za nastopajoče. Podpiramo društva, njihove knjižnice ali mladinske skupine. Organiziramo večere s slovenščino za društvenike. Od marca letos smo uredili tudi domačo stran v internetu, tako da smo pravzaprav dostopni tudi vsemu svetu.

Kot pevec in tajnik mešanega pevskega zbora Gallus sem prepotoval ves zdomski svet, če smem tako reči. Uspeh teh potovanj je tudi razpošiljanje učbenikov, didaktičnih iger in podobnega, vse to organizira Krščanska kulturna zveza.

Sodelujemo bolj ali manj tudi v programu obiskov zdomskih maturantov in učiteljev, ko pridejo na Koroško, ki jo zaradi knežjega kamna in Gospe Svete imenujemo zibelka slovenstva.

Naj končam z mislijo: naredimo kar moremo; z medsebojno pomočjo bomo zmogli več, da ohranimo slovenščino, našo blagovno znamko, ki nas odlikuje.

**Miha Vrbinc,**  
profesor slovenščine in nemščine na slovenski gimnaziji,  
podpredsednik Krščanske kulturne zveze  
in avtor številnih šolskih knjig, literarnih zbirk in prevodov.



## ***LINC - g. Anton Zore***

### ***»Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu«***

Spoštovani gospod predsednik Boštjan Kocmur, spoštovani gospodje in gospe!

Slovenska skupnost v Lincu ni nikoli imela učiteljev slovenskega jezika, kakor so jih imele druge slovenske skupnosti po evropskih deželah. Ti učitelji so bili financirani s strani bivše Jugoslavije. Zato so bili nastavljeni samo v tistih večjih mestih, kjer je delovalo društvo pod okriljem Slovenske izseljenske matice.

Ker je Slovenska izseljenska matica med drugim povzročala nemire in razprtije med Slovenci v tujini in ker je vsako cerkveno organizacijo imela za svojo teknico, smo se v Lincu še od samega začetka uprli ustanovitvi slovenskega društva.

Že s prvim nastopom v Lincu so nam hoteli diktirati preimenovanje Cerkvenega pevskega zbora v zbor »Franceta Prešerna«. Ker nam je bilo zadosti komunističnega vmešavanja in ne-taktnosti, smo se mu postavili po robu in predstavnika odslovili. Tako smo imeli vsa povojna leta v slovenski skupnosti v Lincu mir, s tem je mišljeno, da ni bilo tistih razprtij med Slovenci, o katerih vedo povedati tisti, ki so jih doživljali po drugih državah, kjer je Slovenska izseljenska matica med drugim vnašala ideologijo takratne jugoslovanske države, ki je povzročila ogromno zla tudi našemu slovenskemu narodu in ki je v svojih ostankih (mišljena je Srbija) ravno letos od spomladi na poti v popolno razsulo.

Tako je slovenska skupnost v Lincu ohranila svojo enotnost do današnjega časa. Kljub vsej svobodi, ki smo jo imeli, pa vsa povojna leta nismo dobili nobene podpore od matice niti nobenega učitelja slovenskega jezika.

Da bi naslednja generacija znala govoriti slovenski jezik, smo jih poslali na Koroško v slovenske šole. Vse to je bilo povezano z dodatnimi stroški, ki jih mnogi naši Slovenci niso zmogli premostiti. Tako so številni otroci obiskovali samo nemške šole. Posledica je bila, da danes komaj znajo govoriti slovenski jezik.

Ko smo se pred kratkim pogovarjali o tej problematiki, so bili nekateri zelo navdušeni nad tečaji slovenskega jezika v Sloveniji in so takoj pripravljene svoje otroke poslati v poletnih mesecih na dodatno izobraževanje slovenščine. Prav je, da otrok spozna domovino svojih staršev, da se natančneje spozna z maternim jezikom in na splošno s kulturno dediščino slovenskega naroda.

Zato izrekam organizaciji »Slovenija v svetu« iskreno zahvalo za prizadevanje in pomoč pri ohranjanju slovenske kulture in slovenskega jezika.

Naj končam s podobno mislijo, ki jo je izrekel velikan našega slovenskega naroda - Anton Martin Slomšek: *Bogu vdani otroci, domovini zvesti sinovi, nobeni ideologiji pa hlapci.*

**Anton Zore**

predsednik slovenske skupnosti v Lincu



## ***BELGIJA - g. Alojzij Rajk,***

je dejal: Vesel sem, da vam sporočim, da tudi v Beneluxu živi skupina Slovencev in da so zelo delavni in tudi kulturno živahni. V Belgiji oz. v državah Beneluxa niti ne podpirajo pouka slovenskega jezika, niti ga ne gledajo grdo. Ne kažejo nobene vzhičenosti, kadar slišijo, da imamo uspešen pouk. V naši občini v Maasmechelenu imamo celo občinskega poslanca za kulturo in šport, ki je obiskoval pouk slovenskega jezika.

Slovenci pravijo, da so v glavnem druga in tretja generacija: »Mi ne znamo brati slovensko«. Med seboj se pogovarjajo v drugem jeziku, tudi flamsko. Pri tem pouku so v glavnem odrasli ljudje. Marsikateri so slovenski potomci, imamo Indonezijca, Valonce, Irce, ki se učijo slovenščino iz ljubezni do naše prekrasne domovine.

Na žalost se otroci za slovenščino ne zanimajo, niti ne za pevske vaje, čeprav imamo tri krasne mešane zборе, ki so zajeti v tisti tok svojih vrstnikov, ki so popolnoma integrirani v svoje okolje. Celotni otroci naših učiteljev nočejo k pouku slovenščine. To je žalostno, boleče in smo zaskrbljeni, kam bo to pripeljalo. Nam, ki ljubimo domovino in svoj jezik, veliko pomeni in bi radi to ljubezen poklonili tudi drugim. Moj pokojni prednik mons. Vinko Žakelj je ohranjal to ljubezen do domovine in naše kulture. Kot otrok njegovega srca je nastalo slovensko katoliško pevsko in kulturno društvo Anton Martin Slomšek, ki ga je nekako iztrgal iz jugoslovanskega društva. V okviru tega so prihajali k slovenskemu verouku in pouku jezika, ki ga zdaj vodita g. Cverle in ga. Anica Kos, ki sta oba rojena v Belgiji, seveda jima manjka besednega zaklada, ampak sta velika idealista. Obstajajo pa tudi drugi tečaji slovenskega jezika, ki jih organizira veleposlaništvo v Belgiji in na Nizozemskem.

Sprašujem se, ali ne bi bilo možnosti, da bi imeli za naše otroke nekaj pouka v slovenščini? Hodil bi od hiše do hiše in vprašal: »Ali želite, da se vaš otrok uči slovensko?«. Ob preprostih tekstih Sv. pisma bi se učili; potem, kako se babici, ki je v Sloveniji, napiše, da jo imaš rad in želiš priti kmalu v Slovenijo na obisk. To otroke zanima, vendar trenutno nimamo nobenega otroka v šoli, v tem tečaju slovenskega jezika.

Imam še dve vprašanji: Kdo naj pokriva stroške uporabe prostorov v državah, kjer oblast ne podpira učenja materinščine? Plačati moram 80% vseh stroškov iz Slovenske katoliške misije. Slovenska katoliška misija je ustanova, ki živi od dobrodelnih prihodkov; preživljamo se tudi iz dragocene dediščine pokojnega mons. Žaklja.

Hvala lepa, ker ste me poslušali. Znal sem povedati kot duhovnik, ker nisem pedagog.



## **SLOVENIJA** **- ga. Jana Zemljarič-Miklavčič**

Lepo vas pozdravljam v imenu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in seveda v svojem lastnem imenu.

Kot mnogi med vami vedo, deluje na Filozofski fakulteti v okviru oddelka za slovanske jezike in književnosti, torej tudi v okviru slavistke, Center za slovenščino kot drugi ali tuji jezik. Center se v zadnjih letih krepi. Vedno več imamo študentov, čedalje bolj sodelujemo s Slovenci po svetu.

Če na kratko predstavim ta center: deluje v njem pet programov. Za nas sta mogoče ta trenutek najbolj zanimiva dva: eden je tečaj slovenščine in drugi slovenščina na tujih univerzah.

Kot zanimivost naj povem, da se slovenščina kot akademski predmet uči na petinpetdesetih univerzah po svetu. Samo nekaj imen, nekaj mest, to so prestolnice, recimo: Pariz, Moskva, Budimpešta, Rim, Praga, Bukarešta, Dunaj. Potem manjša mesta: Tübingen, München, Trst, Celovec, Udine, Padova, Katowice, itn. Slovenščina se uči tudi na tako oddaljenih univerzah kot je Univerza v Tokiju na Japonskem. Vsi pa dobro veste, da se slovenščina ne uči na nobeni univerzi v Združenih državah Amerike niti na nobeni univerzi v Argentini. Do pred dvema letoma ali pred enim letom je bila vsaj akademski predmet na univerzi v Melbournu v Avstraliji, vendar je po zapletih med obema vladama ta lektorat ukinjen, tako da v Avstraliji ni več slovenščine na univerzi. Toliko o tem programu na tujih univerzah, če boste želeli še kaj vprašati, vam povem kasneje.

Sama delam na programu tečaj slovenščine. Kaj zdaj to pomeni? V okviru tečaja pripravljamo nekaj stalnih prireditev. To so celoletna šola slovenskega jezika, poletna šola in zimska šola slovenskega jezika. S seboj imam nekaj teh prospektov; posamezne barve so za posamezne šole.

V celoletni šoli slovenskega jezika, ki poteka od oktobra do maja, t.j. celo študijsko leto, se

učijo jezika vsak dan po štiri ure. Imamo približno petdeset do šestdeset študentov in to pomeni, da če pridejo v šolo, kadar ne znajo praktično niti besede po slovensko, v enem letu lahko naredijo izpit iz aktivnega znanja. Taka šola je primerna za tiste, ki se želijo vpisati na Univerzo v Ljubljani, študirati v slovenščini in se morajo seveda prej naučiti jezika.

Drugi taki strnjeni tečaji so krajši: štiritedenska poletna šola in dvotedenska zimska šola, ki je bila ustanovljena zato, da bi pridobili študente iz južne poloble, pa moram reči, da nam za zdaj to ni uspelo. Prihajajo iz Evrope, upajmo, da bo šel tudi s pomočjo tega nastopa glas o teh tečajih tudi malo dlje, na obe strani morja.

Poleg teh starih prireditvev imamo še specialne tečaje, ki jih izvajamo, kadar se pokaže potreba. Na primer letos smo bili povabljeni oz. izbrani na razpisu za izvajanje tečaja slovenščine v Luksemburgu in v Bruslju, seveda za prevajalce evropske skupnosti. Na to smo seveda ponosni in kaže, da je naše delo dobro zasnovano, saj gremo z ramo ob rami z evropskimi strokovnjaki.

Zdaj sem poskušala predstaviti te prireditve, ki jih imamo. Tisti ostali programi, o katerih zdaj ne govorim, pa so v okviru Centra za slovenščino, so še Izpitni center, Akademski simpozij in Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, tudi prireditve, ki je namenjena predvsem akademikom.

Zdaj še nekaj o vsebini našega dela: vsebina ima tri dele. Eden je čisto organizacijski in administrativni, za pripravo in izvajanje vseh teh prireditvev. Tudi je promocija: ker je bil še danes omenjen internet, naj povem, da imamo tudi mi svojo stran na internetu, kjer so tudi prijavnice in vse informacije o teh tečajih. Druga stvar je seveda usposabljanje učiteljev. Temu se v zadnjih letih najbolj posvečamo, jasno, na fakulteti, na univerzi. V pripravi je tudi akademski študij slovenščine kot drugega ali tujega jezika, saj je vsem jasno, da je to nekaj posebnega. Za zdaj takega programa še ni, niti podiplomskega. Je pa vsak mesec seminar za učitelje, ki učijo slovenščino kot drugi ali tuji jezik. Takih učiteljev imamo v centru registriranih (letos spomladi smo naredili novo registracijo) okrog sto in vsi so naši honorarni sodelavci.

Poleg teh seminarjev izdajamo tudi didaktično gradivo, ki je namenjeno za učitelje.

Če se nekoliko navežem na to, kar smo slišali od prejšnjih govorcev, govornikov, bi rekla tako: mi v centru iskreno spoštujemo idealizem učiteljev slovenščine po svetu, vendar seveda podpiramo in spodbujamo njihovo strokovnost. Zato sprejemamo vedno pogosteje te učitelje iz Argentine, iz Avstralije. Vedno se oglasijo tudi pri nas v centru. Moram reči, da imajo ušesa odprta, želijo si informacij, so izredno pridni, hočejo se naučiti in tudi mi poskušamo dati toliko strokovnega znanja, kolikor ga je za pouk potrebno.

In še tretja stvar, s katero se v vsebini ukvarjamo, je seveda pripravljavanje gradiva. Mi se ukvarjamo z učenjem slovenščine za odrasle in so tudi knjige namenjene odraslim. Veseli me, da je prof. Bajuk iz Mendoze vse te naše knjige imenoval, da se uporabljajo v Mendozi za pouk slovenščine. Ostali govorniki pa teh knjig niso omenjali; če jih še ne poznajo, upam, da je to priložnost, da jih spoznajo.

S tem bi tudi jaz zaključila in kot zadnje to, da letos prvič prihajajo k nam v Poletno šolo maturantje iz Mendoze in iz Buenos Airesa. Gospa Schiffrer je prosila g. Kocmurja, da naj vendar pripravi strokovni tečaj slovenščine. Mislim, da je zdaj skrb odveč.

Nisem povedala, da imamo v vseh naših programih, ki jih izvajamo tudi na teh univerzah po svetu, na leto približno osemsto različnih študentov. Torej veliko izkušenj in tudi znanja, glede na to, da smo na univerzi, mislim, da bo za vaše študente najboljše poskrbljeno.

In naj bo zadnja moja misel vabilo vsem učiteljem, ki učijo slovenščino po svetu, da se lahko kadarkoli obrnejo na Center za slovenščino po strokovno pomoč.



## ***Zaključki voditeljice omizja – ge. Verene KORŠIČ-ZORN***

Proces poučevanja slovenščine po svetu je vedno živ, vedno nov izziv tako za Slovence doma kot za Slovence, ki živijo na tujem. Zato bo današnja tema vzbudila verjetno marsikatero razmišljanje in novo vrednotenje in iskanja novih sistemov poučevanja jezika.

— — — —

Iz referatov lahko razberemo, da so predvsem veliki problemi: učne moči ni dovolj, razporeditve otrok po stopnji znanja in pa velik problem primernih učnih knjig.

— — — —

Iz vseh teh poročil izhaja, da ne bomo nikoli dovolj poudarjali dejstva, da je bilo vse to pristo-  
voljno delo vseh petdeset povojnih let, torej vse brezplačno. Skoraj vsi tako delajo še naprej.

Vidimo, da so povsod težave z učnimi močmi. Bolj ko se generacije menjajo, več je novih učiteljev, ki so zrasli, se že rodili v tujini, tako da je njihovo znanje slovenščine slabše. Torej še enkrat je prišlo do izraza, kako pomembna je povezava s Slovenijo, bodisi z obiski ali pa z izmenjavo knjig, predvsem temeljnih del slovenske književnosti.

— — — —

Res je, da imajo Slovenci v Avstriji podobne probleme kot Slovenci v Italiji. Mogoče je situa-  
cija boljša kot za Slovence v tujini, ki so popolnoma odrezani od domovine. Slovenci v Italiji in Avstriji imajo le domovino bližje; so tudi izmenjave in razna dopolnjevanja. To pomeni tečaji in literatura so bližje, bolj dostopni, bolj dosegljivi.

— — — —

Lepo se sliši tudi to, da je toliko univerz na tujem, ki poučujejo slovenščino, a verjetno na

žalost ostane to na preveč visoki ravni. Mogoče bi si Slovenci po svetu želeli več kapilarne obravnave, več pozornosti za otroke in mogoče že predšolske otroke in, da bi ta program začeli razvijati oziroma skrbeti za kakšne učne pripomočke, igrice in take stvari. Tudi glede učiteljev, mogoče niso vsi dovolj seznanjeni o teh tečajih, vendar omenjena je bila številka sto, sto učiteljev, ki so usposobljeni za učenje slovenščine na tujem. Mogoče bi bilo dobro zvedeti, kje so vsi ti učitelji, da bi jih lahko kontaktirali, da bi lahko z njimi prišli v stik na tujem.





# **PROSTA DEBATA**

## ***Med drugimi so se oglasili:***

### ***dr. Jože Bernik***

Ni toliko vprašanje, ampak priporočilo. Prvič, o okrogli mizi, zelo dobra, vendar tukaj se pojavljajo vprašanja že vrsto let in to je, govorimo o idealizmu, govorimo, kaj vse so učiteljice in učitelji naredili. Toda zdi se mi, da bi morala slovenska država to upoštevati s tem, da jih tudi finančno podpre. Omenili ste gospo Angelco, ima skromno pokojnino in ničesar drugega. Država denar razdaja za vse mogoče stvari, ne pa zato, da bi se tem učiteljicam omogočila potovanja na toliko in toliko let, da vidijo, kaj se tukaj dela. To bi moralo biti zakonsko urejeno. To se pravi, tisti, ki se ukvarjamo s Slovenci po svetu bomo morali potrditi ta predlog.

Druga stvar, Svetovni slovenski kongres je predložil parlamentu predlog zakona za Slovence po svetu, ki ga zahteva 5. člen ustave. To se pravi Slovenci brez slovenskega državljanstva (in teh je precej), čeprav je bil ta predlog izdelan z veliko dobre volje, je bil pa tudi izdelan na podlagi nepoznavanja stvari izseljencev po svetu. Originalna ideja je bila, da mora človek, ki bo uporabljal ta zakon, imeti perfektno znanje slovenskega jezika. Potem smo se končno le potrudili in ugotovili, da bo dovolj praktično znanje. Kdo bo to presojal, ne vem. Ampak tem ljudem, če bo ta zakon šel skozi, mislim, da bo verjetno v čisto spremenjeni obliki, bi bilo treba potem omogočiti slovensko šolo, slovenske tečaje itd. Ne na ta način, da bi bili oni prisiljeni biti toliko in toliko časa tukaj, ampak da bi imeli možnost slovenskih tečajev v tujini, kjer so.

### ***g. Janez Rihar***

Program učiteljskega tečaja še nekaj let odlično deluje, kot je bilo že omenjeno, vendar bi prosil, da bi še bolj prisluhnili željam naših gostov. Letos so me na pomoč prišli klicat. Radi bi videli tudi malo zgodovine - Turjak, Rog. Sprejem pri nadškofu Rodetu bi si želeli. To pa je, ne vem ali črtano ali prezrto. Potem smo pač na horuk organizirali tudi to. Naj samo omenim: nekateri od udeležencev imajo najbližje sorodnike, celo očeta v brezni. Zdi se mi, da bi bilo treba skoraj več pietete ob vsej kvalitetni strokovni ponudbi.

Drugič, pomoč iz Republike Slovenije naj bo čim bolj brez posrednikov. Še za jabolko in krompir velja, čim hitrejša pot od kmetovalca do uporabnika, tem manj bo nagnito. In zato recimo, če Slovenija v svetu organizira neki tečaj denimo s Filozofsko fakulteto, naj ne bi bilo vmes posrednikov starih organizacij, ki se včasih zelo radi ponujajo. Še manj pa sodelovanja v obliki podrejanja. Preteklost mora biti še enkrat zapečaten. Tisti, ki ste desetletja tako daleč od domovine ostali ji zvesti, res ne potrebujete danes kakšnih »mačehovskih dodatkov«.

Potem, glede tečajev, čim več stika z ljudmi in naravo - taborenje. V zvezi z izseljenci se včasih preveč misli na strokovnost in premalo na prisrčnost.

Rafaelova družba bo prvo nedeljo v juliju - kot že vrsto let - organizirala nedeljo Slovencev po svetu. To se v bogoslužju izpolnjuje po približno 800 župnijah v Sloveniji. Letošnje geslo je

»Znane korenine, cvet in sad«. Lahko bi rekli: geslo združuje preteklik, sedanjik in prihodnjik. Znane korenine, ki so šle iz domovine preko taborišč, to kar je slovenski javnosti še popolnoma neznano, je potem obrodilo veliko sadov. Današnji mladi rod na vseh kontinentih je kot jabolčni cvet in bo tudi rodil sadove v drugih dejavnostih kot tudi v tem vztrajnem slovenskem šolstvu.

Naj se pošalim, ko smo potem le šli pogledat še malo to našo zgodovino - v Turjak, do Roga, pa k nadškofu, sem nadškofu rekel: »Glejte tudi ta tečaj ima nekoliko dopolnilnega pouka, ki ga je v bistvu manjkalo v prejšnjem programu«.

## ***dr. Peter Vencelj***

Lep pozdrav vsem. Organizatorjem 6. tabora pa čestitam za temo, ki je silno aktualna.

Upam si trditi, da razmer šolstva in slovenstva po svetu nihče prav dobro ne pozna. Pustimo zdaj razmere v Argentini, ki imajo neko svojo distanco. Povsod drugje imamo opraviti z upadanjem, ki ima dve dimenziji. Eno je upadanje, ki je značilno za zapadno civilizacijo, ki izhaja iz premajhnega števila otrok. Če jih je manj kot pet, pouka šole ne organizirajo.

Na drugi strani, imamo zdaj pouk slovenščine tudi na območju bivše Jugoslavije, kjer ga prej ni bilo.

Moje vprašanje glede vzdrževanja slovenskega jezika je, če je postalo vezano na strukturo katoliške cerkve, ki ima svoje misije, svoje duhovnike razporejene po svetu. Tam kjer so, tam tečaji tudi obstajajo. Danes ni bilo poročila iz Kanade. V Kanadi imate tako situacijo. Tam je vezano na cerkveno organiziranje. Podobne so razmere v ZDA.

Meni je žal, da v Avstraliji ni več lektorata na univerzi, sicer ni imel neposrednega vpliva na strukturo šolstva; a vendar je bil v oporo.

Edina svetla in nekako stabilna točka je Argentina. In tu se seveda poraja ključno vprašanje. Zakaj te stvari obstajajo samo v okviru katoliške cerkve? To so dejansko boleča vprašanja, s katerimi imamo opravka. Kaj bi lahko domovina naredila več kot do zdaj?

Osebnostno sem vedno bil za ta projekt. Začel sem z Rastjo, ki je 91. leta prišla prvič v Slovenijo. Slovenija v svetu je predlagala, da vsi slovenski otroci, ki so se odločili za pouk slovenščine, vztrajajo do konca in potem dobijo podporo od slovenske države. Tisti, ki je do konca obiskoval pouk pride tudi v Slovenijo - to v pravni obliki. To je ena od metodičnih zadev. Mislim, da je v vsakem primeru dobra.

Druga zadeva je ta: tam, kjer je interes in zadostno število, ni nujno, da ljudje prihajajo v Slovenijo. Tipični primeri so v večjih centrih, to bi bilo v Avstraliji, to bi bilo v Argentini, to bi bilo verjetno še kje drugje. Fakulteta bi morala organizirati tečaje za učitelje in za tiste, ki so zainteresirani. To je celo organizacijsko lažje, hitreje. To je ena od možnosti.

Drugi problem, ki obstaja pa je, da starši za te mlade, ki se vključujejo in prihajajo v Slovenijo na najrazličnejše oblike letnih šol, želijo imeti neko garancijo. Spominjam se srečanja s Slovenci v Kanadi. Rekli so mi, da bi poslali svoje otroke, ampak ne v skupnost, ki jo poznamo pod slabim imenom, ampak tistemu, ki mu lahko zaupajo. Čisto tako po kmečko povedano.

Pri prihodu Rasti v Slovenijo pravzaprav opažam, da gre komaj še za slovenščino, bolj za druženje, spoznavanje slovenske dežele. S tem, da se gre na Triglav, v Bohinj in tako naprej, ni nič narobe. Tudi druženje kanadskih in argentinskih abiturientov je v redu. Ampak pogovora v

angleščini ali v španščini pa res ne želimo. Torej, če so tu, mislim, da so prišli sem zato, da bi utrjevali slovenščino, jim je treba to povedati. Isti problem imamo s študenti gimnazije v Celovcu. Ko gredo od uradnega pouka, je njihov medsebojni pogovor nemščina. Na to pa moramo biti pozorni. To so naše dolžnosti, če ne, je vsa stvar izgubljena.

Štiri leta sem vodil štipendijski sklad za študij zamejskih in zdomskih rojakov in za tiste, ki se za slovenščino zanimajo. To je moje boleče opažanje in mislim, da se stvari niso spremenile. Če govorim o dijakih, ki prihajajo s Tržaškega, jih je že kar normalno število, če pa govorim o dijakih, ki končajo eno od teh šol na Koroškem, je pa to število že dolgo časa nič. Torej Slovenci, ki končujejo eno od teh slovenskih šol na Koroškem, preprosto nimajo interesa, da bi prišli kot včasih. Res je, da imamo možnosti na celovški univerzi. Res je, da poznamo veliko razlogov. Bojim pa se, in to bom na glas povedal, da je njihovo jezikovno znanje pač takšne narave, da je tudi to eden od razlogov, zakaj ne prihajajo študirat v Slovenijo. In to so problemi, ki so globalni... torej število otrok, zmanjšanje interesa za slovenščino sta ključni težavi, ki imamo z njima tudi opraviti.

Cerkev pa bo seveda imela še vedno v okviru svoje misije to možnost, da preko verouka, preko župnijske skupnosti še nekaj časa to vzdržuje. Ampak bodimo pozorni, ta reč nam umira in ne si delati iluzij. Napisali bomo dobre učbenike in pripomočke, ampak ne bo nikogar več, ki bi jih potreboval. Tega se bojim. Ne bi bil rad pesimist, želim spodbujati.

## ***ga. Alenka Schiffrer***

Rada bi povedala nekaj o tem, o čemer sta govorila dr. Vencelj in gospa Jana Zemljarič Miklavčič. Ti izleti Rasti so se razvili iz navadnih petošolskih maturantskih izletov. Vodstvo srednješolskega tečaja Zedinjene Slovenije je pač vedelo, da samo družabnost ne bo dobra, a že z bivanjem v domovini lahko pridobijo znanje! Od zdaj naprej se bomo trudili, da bo večji poudarek na tečaju slovenskega jezika. Seveda je bila potrebna določena doba, da se je prišlo do zaključka, češ, priprava v petem letniku na ta izlet traja celo leto in takrat naši dijaki izgubijo absolutno razsodnost in pripravljenost učiti se. In ko pridejo nazaj, imamo prve tri sobote, le pogovor o tem, kako je bilo.

Isto je z učiteljicami. Gospod prof. Vencelj, zelo smo hvaležne, da ste nas pripeljali v Slovenijo.

Vendar bi zdaj rada poudarila, kaj je znanje slovenskega jezika. V Slovenijo pridejo naše učiteljice, ki obvladajo slovenščino, pravo slovenščino. Vam bom povedala anekdoto. Smo hospitirale na raznih šolah in v različnih razredih. In gospod učitelj govori, govori, govori. Nekatere naše učiteljice je še začelo skrbeti... Ali imamo sploh še dvojino? Če je tukaj v Sloveniji niti učitelj, ko uči slovenščino, ne uporablja... Saj to je vendar zaklad našega jezika! Mogoče znamo včasih malo manj kot pa učitelji tukaj v Sloveniji, vsekakor pa bolj čuvamo posebnosti materinščine.

Prosim Vas, ko ste že za to usposobljeni, da bolj cenite vse, kar je izvirno slovenskega.

## ***inž. Marko Bajuk***

Imel sem občutek, da je gospa profesor Miklavčičeva, nekako žalostno rekla, da v Severni in Južni Ameriki nimamo nobene univerze za poučevanje slovenskega jezika. Kakor da se Amerika strašno upira temu. Rad bi pojasnil, da me je pred dobrim letom pozval oziroma stopil v stik z menoj gospod veleposlanik v Buenos Airesu dr. Žgajnar in me prosil, da poizvem, kako je s tem na naši univerzi v Mendози. Je ena od 39 argentinskih državnih univerz, s kakimi 20.000 študenti, podobna ljubljanski Univerzi, le da imamo dostop do univerze same. Recimo, sem osebni prijatelj rektorja; član vrhovnega sveta univerze sem še zdaj. Rekel mi je naj se obrnem na dekana Filozofske fakultete, ker z njihove strani ni nobene zapreke, nobene težave. Imamo še lektorat italijanščine, mendoška fakulteta nudi prostor in izda uradno spričevalo.

## ***Miha Vrbinc***

Vseh problemov pedagoškega dela se moramo lotiti z dobro voljo in optimizmom.

Kaj pomeni biti uspešen kot učitelj? Na to je odgovoril Alojz Rebula približno takole: Če si kot učitelj res ponudil vse, naredil vse, kar je bilo v tvojih močeh, potem si bil uspešen. Kaj učenci s tvojo ponudbo naredijo, pa je njihova stvar. Mislim, da se moramo potruditi, ponuditi najboljše.

## ***Jana Zemljarič Miklavčič***

Odzvati se moram na nekaj stvari. Vedeti morate, da se ukvarjamo z didaktiko poučevanja slovenščine kot tujega jezika in seveda tudi s stroko. Tiste učiteljice, za katere želite, da bodo korektno in dobro učile slovenski jezik, morajo biti strokovno podkovane, in ne bojte se, da je univerza za to preveč. Ne, ravno dovolj je usposobljena, da to znanje posreduje.

Gospa Schiffrerjeva me je pokarala, da nekateri učitelji tu ne uporabljajo dvojine. Zdaj, če je potrebno, prevzamem odgovornost tudi za te učitelje... To je bila vaša izkušnja. Žal mi je, da ste imeli tako izkušnjo in zagotavljam Vam, da tega Vaši dijaki na našem tečaju ne bodo doživeli.

In še tretja, prijazna pobuda za lektorat na univerzi v Mendози. Če je dobra volja na obeh straneh, je to prvi korak, da se nekaj stori. Veste pa, koliko napora je potrebno, da se vzpostavi lektorat na neki univerzi. Še posebno se tega zaveda dr. Vencelj, ki bi o tem lahko povedal kaj več.

## ***Verena Korsič Zorn***

Jasno je, da mora nekdo, ki poučuje, biti dobro podkovan. Vendar od lektorata včasih ljudje nimajo nič oziroma zelo malo. Mislim, da je to akademska raven, in da med ljudi ne preide.

## ***dr. Peter Vencelj***

Gospodu Bajuku v vednost, situacija je praviloma takšna. Lektorati nastanejo s sporazumom med univerzami ali pa celo s sporazumom med državama. In praviloma gre za vprašanje reciprocitete.

Torej, lektorat enega jezika pri nas pogojuje možnost lektorata našega jezika na drugi strani. S tem prevzema slovenska država v okviru Filozofske fakultete praviloma obveznosti za polno vzdrževanje lektorata tu, medtem ko bi morala druga država prevzeti polno vzdrževanje v svojem lastnem okviru. To so običajne norme, v katerih se lektorati oblikujejo.

Seveda bo materialna ponudba, ki je bila registrirana za univerzo v Mendozi, sila premalo. Omenil sem lektorat v Sydneyju. Tam je prišlo prvotno do takšne rešitve. To je bilo v letih '86 - '87. Potem se je to začelo in, kot sem rekel, tudi ugasnilo leto ali dve nazaj. Ker ni bilo nekega značaja, smo skušali sicer vzdrževati z vsemi sredstvi, vendar, kjer te reciprocitete ni, tam pride do teh problemov. Univerza ni želela plačevati osebnih dohodkov, zavarovanja, knjižnice, omenil bi še prostore pa še tisto splošno administracijo. In bojim se, da v tej ponudbi obstaja nekakšna past. Morala bi biti posebna rešitev, če bi se tega lotili. Sydneyjski del ni bil zainteresiran za recipročnost, celo mi ne, ker imamo z angleškimi univerzami te sorte povezavo.

Kjer reciprocitete ni, bi morala biti z odlokom vlade ali z nečim zagotovljena primerna sredstva, da se potem lektorat vzdržuje. Ker ima oddelek za slavistiko posebno komisijo za te lektorate, ta skrbi za kadrovske zasedbe. Ne more pa zagotavljati denarja. Denar za te reči mora zagotoviti država. Ne samo kot minister, tudi kot državni sekretar, sem se pogovarjal, vendar do tega ni prišlo.

## ***Verena Koršič Zorn***

Res je, da so velike težave s poučevanjem slovenščine, z gojenjem slovenščine na tujem. Res pa je tudi, da je odgovor na to vprašanje v nas samih: Slovenci da ali ne, ali slovenščina da ali ne. Na to si mora vsak posameznik odgovoriti iskreno v srcu. Če bo vsak na to pomislil, bo verjetno tudi slovenščina doma boljša, in malo več zavednosti tudi doma in na tujem.

Najlepša hvala vsem, ki so sodelovali pri okrogli mizi, ki so prišli tudi od daleč.

Lepa hvala vsem drugim predstavnikom oblasti in kulturnih ustanov, ki so poslušali in vsem ostalim poslušalcem od doma, iz zamejstva in po svetu.

Najlepša hvala za vse! Upamo, da se prihodnje leto spet srečamo, da si bomo še kaj povedali in razmišljali. Hvala!



# ***PREJELI SMO:***

## **NADŠKOFIJSKI ORDINARIAT**

Spoštovani in nam dragi rojaki!

V imenu g. nadškofa in metropolita dr. Franca Rodeta, ki je odsoten zaradi službene dolžnosti v Rimu, in v svojem imenu Vam kot generalni vikar ljubljanske nadškofije izrekam iskreno in prisrčno dobrodošlico.

Vedno smo veseli, ko pridete na obisk v domovino pod Triglavom in domovino Vaših prednikov; še bolj pa bomo veseli, ko se boste za vedno preselili med nas. Kot se veseli mati svojih otrok, ko se vračamo domov, tako se z vami veseli tudi Cerkev, ki kot dobra mati sprejema vse razkropljene otroke v svoje naročje.

Na vašem VI. taboru Slovencev po svetu Vam želim veliko vsestranskega uspeha in predvsem notranjega zadovoljstva z željo, da bi se dobro počutili med nami in da bi se tudi v prihodnje radi vračali med nas v Slovenijo.

Naj Vas v času bivanja med nami in na poti domov spremlja Božji blagoslov in varstvo nebeške matere Marije.

Prisrčno Vas pozdravlja!

**Božidar Metelko**  
generalni vikar

Spoštovani g. Kocmur!

V imenu Zedinjene Slovenije in Medorganizacijskega sveta slovenske izseljenske skupnosti v Argentini se pridružujem Vam in vsem delegatom na Vašem VI. taboru Slovencev po svetu. Izrekamo Vam priznanje in zahvalo, ker s svojim delom pomagate ohranjovati živo slovensko zavest in slovensko kulturo daleč od rodne zemlje. Izražamo željo, da bi se to delo vsestransko še okrepilo, za čim popolnejšo povezavo matične domovine s slovenskimi skupnostmi po vsem svetu.

**Tone Mizerit**  
Predsednik  
Argentina

V imenu slovenske skupnosti v Lincu se iskreno zahvaljujem za dosedanje sodelovanje in podporo našemu delu na področju ohranjanja slovenskega jezika in kulture. Z vašo pomočjo bomo tudi v prihodnosti lahko uresničili naše načrte. Tako lahko pomagamo našim ljudem, ki živijo v tujini, ohranjati slovensko kulturo in dvigati našo slovensko samozavest, tujim narodom pa predstavljamo bogato dediščino našega naroda, ki se s hitrimi koraki približuje Evropi.

Lepo vas pozdravljam in vam želim, da boste preko vaše organizacije še naprej tako vztrajno delali za domovino Slovenijo in predvsem za Slovence, ki živijo v tujini!

**Ludvik Počivavšek**  
Avstrija

Spoštovani,

hvala za povabilo na 6. tabor Slovencev po svetu. Zelo rada bi se ga udeležila, vendar imam žal druge neodložljive obveznosti. Ves dan bo namreč na Ptujski gori mavrično romanje otrok, na katerem seveda urednica Mavrice ne more manjkati. Upam, da prihodnje leto vaš tabor in moje romanje ne bosta sovpadala in da se bom vaše prireditve udeležila.

Lepo vas pozdravljam,

**Mira Dobravec**  
urednica Mavrice

**Gimnazija Bežigrad**  
**Ljubljana**

Spoštovani!

Lepo se zahvaljujemo za vabilo na zanimivo sobotno srečanje o učenju slovenščine. Žal imamo tudi v soboto maturo, tako da smo vsi slavisti angažirani kot člani komisij. Prav gotovo pa se bomo radi udeležili podobnih srečanj ob ugodnejšem času.

Prijazen pozdrav,

**Nada Barbari**  
pom. ravn.



## **CŠOD**

### **Center šolskih in obšolskih dejavnosti**

Spoštovani g. Boštjan Kocmur,

prejeli smo vaše obvestilo o Šestem taboru Slovencev po svetu. Pri okrogli mizi boste obravnavali Sisteme in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu.

Radi bi Vam sporočili, da si je CŠOD v sedmih letih, odkar ga je vlada RS ustanovila, prizadeval pritegniti k sodelovanju Slovence, ki ne živijo pri nas. Tako smo postali redni izvajalci programov za Slovenski dijaški dom in Znanstveni licej France Prešeren iz Trsta, v izpostavi dnevnega centra pa tečejo celodnevne ekskurzije naših učencev in dijakov k vrstnikom - zamejskim Slovencem v Italijo, Avstrijo in Madžarsko.

Pozdravljamo Vaš koncept za razširjanje in izboljševanje slovenščine. Morda bi se Vam lahko pridružil tudi naš Center šolskih in obšolskih dejavnosti tako, da bi za otroke oz. odrasle, ki živijo izven Slovenije, organizirali in izpeljali 10- ali 14- dnevni program življenja v naravi.

Naši redni zaposleni pedagoški delavci (profesorji biologije, kemije, geografije in drugih profilov ter inštruktorji praktičnih znanj), ki delajo v 14-tih domovih po Sloveniji, bi lahko med poletnimi počitnicami izvedli različno zahtevne programe. Poudarek bi bil na razširjanju besednega zaklada, izražanju ter spoznavanju bogastva slovenskega jezika in naših naravnih ter kulturnih značilnosti in znamenitosti. Udeleženci bi se aktivno ukvarjali s temami s področja naravoslovja, zgodovine, etnokulture, športnih aktivnosti, glasbe, plesa, preživetja v naravi, taborništva in orientacije. Večina programa je pripravljena tako, da poteka zunaj, v naravi. Zavedamo se, da je dejansko osnovni problem plačilo prevozov. V zvezi z zmanjševanjem stroškov bi lahko CŠOD izpeljal program, s prehrano in bivanjem, za ceno 1.800,00 SIT na dan. Druga možnost je, da bi vključili v naše programe življenja v naravi (oblika šole v naravi), ki jih izvajamo za šolajočo mladino skozi šolsko leto, poleg Slovencev v Italiji tudi šole iz Avstrije in Madžarske, ki poučujejo slovensko mladino. Žal ne vemo, ali sploh so.

V prilogi vam pošiljamo našo brošurico, kjer se predstavimo bolj podrobno. Morda se Vam bo ob branju utrnila še kakšna ideja, kako bi lahko sodelovali.

Z odličnim spoštovanjem,

**Ida Kavčič, prof.**  
pomočnica direktorja

V letošnjem letu so se ljudje sami že nekajkrat obrnili name s prošnjo, da bi sam poučeval slovenski jezik. Ker nimam nobenih strokovnih učnih moči, bom pač moral sam ugrizniti v to jabolko. Svojo morebitno pripravljenost za pomoč je izrazila zgolj naša uradna prevajalka gospa Smolej-Ballatore Viktorija. Vendar za zdaj še ne vem, koliko bom lahko računal na njeno pomoč, saj je zelo zaposlena.

Imam dve skupini kandidatov za udeležbo pri tečaju slovenskega jezika:

- najprej je tu druga generacija, otroci iz mešanih zakonov (od 20 - 30 let), ki jih doma niso naučili slovenskega jezika in si sedaj tega želijo sami;
- druga skupina so majhni otroci iz tretje generacije, katerih starši želijo, da se naučijo slovenskega jezika.

Ker slovenščine nisem še nikoli poučeval, sem nekoliko v zadregi, kako naj se tega lotim. Mi lahko pomagate z literaturo za poučevanje začetnikov, z nasveti?

Lepo vas pozdravljam, se vam zahvaljujem za vaš trud za naše rojake in vam želim veliko uspeha pri delu.

**David Taljat**

Izseljenski duhovnik za južno Francijo



## ***KULTURNI DEL VI. TABORA***

### **PROSVETNO DRUŠTVO »ŠTANDREŽ«**

Circolo Culturale »Štandrež«

Štandrež - S. Andrea

Trg sv. Andreja, 1/D

34170 Gorica

Spošt. g. Boštjan Kocmur

Predsednik društva

Slovenija v svetu

Ljubljana - Šentvid

V odgovor na Vaše povabilo za sodelovanje na 6. taboru za Slovence po svetu, Vam sporočam, da bo dramski odsek našega društva sodeloval v soboto, 19. junija, na kulturnem programu z enodejanko *Jaz sem Berto*. Avtor dela je Robert Anderson, režiser pa Janez Starina. Nastopata Majda Paulin in Božidar Tabaj. Igra traja 35 minut.

Lep pozdrav,

Gorica, 20. 5. 1999  
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

Robert Anderson  
**JAZ SEM BERTO**

Režiser: *Janez Starina*  
Kostumi: *Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica*  
Maskerka: *Maura Delpin*

Berto *Božidar Tabaj*  
Mila *Majda Paulin*

Šepetalka: *Marinka Leban*  
Tehnična sodelavca: *Marko Brajnik, Lucijan Kerpan*

### **Časi se spreminjajo, mi pa tega ne verjamemo...**

Zadnjič sem srečal sošolko, ki je nisem videl že vrsto let. Že od daleč mi je vneto mahala, meni pa je kluvalo po možganih: Kako ji je že ime? Je Cvetka, ali Nada?  
V hipu sem se odločil in izstrelil: »Živijo Cvetka!«  
»O pozdravljen, sošolec. Mimogrede, jaz nisem Cvetka, ampak Marjana.«  
»Oprosti, nekaj sem pobrkjal.«  
»Kako pa kaj s tabo, Jure?«  
»Jaz sem Janez, Jure je bil tisti, ki je sedel poleg mene.«  
»Ja, seveda, tisti ki je šel potem na igralsko akademijo.«  
»Ne, ne, tisti sem bil jaz, čeprav sva z Juretom skupaj nastopala in je bil bolj nadarjen za te stvari kot jaz.«  
»Jaa, zato pa je šel potem na igralsko.«  
»Ne, Jure je doktoriral na biotehnični...«  
»...aha, torej si ti Pohar študiral igralsko?«  
»Ne, se pravi, ja, samo jaz sem Starina, Jure se je pisal Pohar.«  
»No, kakorkoli že, dobro izgledaš, nič se nisi spremenil.  
Saj vidiš, da sem te takoj prepoznala.«

»Ja, tudi ti se dobro držiš«, sem se na hitro zlagal, čeprav sem malo prej slišal tisto šalo, da za ženskami po petdesetem letu žvižgajo samo še ekonom lonci. Zakaj vam pripovedujem to zgodbo? Že vem! Najbrž v zvezi s tisto predstavo v Štandrežu. Tisto, ki jo igrata Luciano in Daniela. Če nista to Berto in Mila? Ali pa mogoče Božo in Majda? Kako hudiča pa naj jaz to vem? Jaz sem bil samo režiser.

**Janez Starina**



Šmihelski kvintet iz Šmihela nad Pliberkom

## **ZAHVALA**

G. nadškofu dr. Alojziju Šuštarju za sv. mašo, prav tako duhovnikom somaševalcem:

G. prelatu Jožetu Škrbcu (Argentina), g. Stanislavu Cikaneku (Anglija); g. Metodu Ogorevcu (Avstralija), g. Janezu Riharju (Slovenija - Rafaelova družba).

G. prof. Marku Bajuku za vodstvo petja pri maši

Zastopnikom slovenskih skupnosti ter profesorjem in učiteljem pri okrogli mizi, navzočim, ki so posegli v debato ter vsem, ki nam pošiljajo pozdrave z lepimi željami

Glasbeni skupini Šmihelski kvintet za uspešen nastop

Gledališki skupini iz Štandreža za doživeto podajanje

**Izseljensko društvo  
Slovenija v svetu**

Današnje srečanje so podprli:

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, tednik Družina, dnevnik Delo, tednik Demokracija, mesečnik Naša luč, g. Vinko Levstik, Radio Ognjišče, Radio Slovenija ter vsi sodelavci.

Iskrena zahvala vsem, ki ste se tabora udeležili ali kakorkoli sodelovali.

# **POROČALI STA:**

Poročilo tednika »Družina«

## **UČENJE SLOVENŠČINE PO SVETU**

### **Šesti tabor Slovencev po svetu v Škofovih zavodih v Ljubljani**

Na Šestem taboru Slovencev po svetu, ki je bil v soboto, 19. junija, v Škofovih zavodih v Ljubljani, so obravnavali sisteme in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu. Učitelji in profesorji slovenščine iz različnih držav (Argentine, Avstralije, Kanade, Zgornje Avstrije, Koroške, Francije, Belgije) so predstavili svoje izkušnje, probleme in načrte za čim večji uspeh učenja slovenske besede. »Cilj poučevanja slovenščine med zamejskimi in izseljenskimi Slovenci je naučiti potomce slovenske besede, glasove in slovensko abecedo, spoznati več novih besed in širjenje besednega zaklada, razumevanje preprostega slovenskega besedila, glasno branje, izgovarjava posameznih zlogov, besed in stavkov, pisanje stavkov, opis predmeta ali slike, pogovor in predstava pred množico in spoznavanje slovenske kulturne in umetnostne dediščine,« je razložila v referatu, ki ga je prebral Tone Gorjup, učiteljica iz Avstralije. Tečaj slovenščine za srednješolce in za začetnike so predstavili argentinski učitelji. Boštjan Kocmur, predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu, je dejal, da je Argentina edina država, kjer število otrok v slovenskih šolah raste. V letošnjem letu je bilo v desetih šolah v Buenos Airesu, Mendози in v Bariločah skupaj 536 šolarjev; 43 jih je končalo osmi razred, 94 jih je bilo v vrtcu. Predsednik slovenske skupnosti Anton Zore je dejal, da slovenska skupnost v Lienzu nikoli ni imela učiteljev slovenskega jezika, zato so svoje otroke pošiljali na Koroško v slovenske šole: »Navdušeni smo nad tečaji slovenskega jezika v Sloveniji v poletnih mesecih. Prav je, da otroci spoznajo materni jezik in kulturno dediščino slovenskega naroda,« se je zahvalil društvu Slovenija v svetu, ki si prizadeva za pomoč pri organizaciji tečajev.

Šestega tabora Slovencev po svetu se je udeležilo manj ljudi kot druga leta. Vzrok je v septembrski Slomškovi beatifikaciji v Mariboru, za katero veliko rojakov načrtuje svoj obisk v domovini. Tema letošnjega srečanja o učenju slovenščine po svetu, organiziralo ga je kot vsako leto društvo Slovenija v svetu, se je vsebinsko ujemala in dopolnjevala s prejšnjimi petimi tabori. Društvo letos praznuje osmo obletnico ustanovitve, od samega začetka pa so »deležni iskrenega, prijateljskega sodelovanja slovenskih zamejskih organizacij, kar utrjuje zavest in ponos Slovencev za mejo, ki čutijo, da je lepo biti Slovenec in da niso sami v večkrat neprijaznem okolju,« je dejal Boštjan Kocmur in dodal, da društvo hkrati skrbi za pošiljanje pomembnega šolskega gradiva študirajoči mladini po svetu, posveča vso skrb tistim, ki se vračajo v Slovenijo, in skrbi za dobro počutje maturantov, ki pridejo na obisk v Slovenijo iz slovenskih srednjih šol po svetu.

V popoldanskem kulturnem programu so slovenske narodne pesmi prepevali fantje Šmihelskega kvinteta s Koroške, gledališka skupina iz Štandreža pa se je predstavila z enodejanko Jaz sem Berto.

Besedilo in fotografija K. H.

Poročilo - Nedelja - 4.7.99

## **ŠESTI TABOR SLOVENCEV PO SVETU**

V organizaciji društva Slovenija v svetu je v soboto, 19. junija, v Zavodu svetega Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani potekal Šesti tabor Slovencev po svetu. Letošnjo prireditev je financiralo Ministrstvo za kulturo, medijske hiše pa so jo podprle z oglašanjem te prireditve. Tema tega sobotnega srečanja - 6. tabora, ki je bil letos, žal, slabo obiskan - je bila »Sistemi in možnosti učenja slovenščine doma in po svetu«. Za to so povabili učitelje in profesorje iz domovine, zamejstva in po svetu. Na taboru so s svojimi referati sodelovali zastopniki iz Argentine, Avstralije, Avstrije, Belgije, Slovenije. Kot je bilo slišati iz referatov, si učitelji v omenjenih deželah na različne načine, v glavnem prostovoljno in brezplačno, prizadevajo ohraniti slovensko besedo med zdaj že drugo in tretjo generacijo Slovencev po svetu. Kot med drugim ugotavljajo, je pri uspehu učenja slovenskega jezika največ odvisno od tega, koliko starši spodbujajo svoje otroke k učenju slovenskega jezika. Po besedah dr. Vrbinca iz Celovca pa je učitelj lahko uspešen, če je zares ponudil vse, in meni, da se moramo potruditi vsi. Vsi na taboru pa so soglašali, da bi brez požrtvovalnega in prostovoljnega dela učiteljev slovenski jezik med Slovenci po svetu že davno zamrl.

M. P.